

משכן אברהם

נקודה מתוך הפרשה

כתיב בפרשת לך לך (י.ב.ה) "ויקח אברהם את-שרי אשתו ואת-לוט בן-אחיו ואת-כל-רכושם אשר רכשו ואת-הנפש אשר-עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען". ויש לעיין; מדוע נאמר "ויצאו", ולא הסתפק הכתוב במילים "ויבאו ארצה כנען".

ביאור מוריני הרב שליט"א

עיין באלשיך (הערה ז) ששאל שאלה זו. הנה ראשית היציאה והליכה לארץ כנען, כבר היה על ידי תרה, כמ"ש (בראשית יא, לא) ויקח תרה את-אברהם בנו ואת-לוט בן-חרן בן-בנו ואת שרי פלתו אשת אברהם בנו ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עדר-חרן וישבו שם. וביאר החוקוני (שם), וז"ל, ולא הספיק תרה לבוא בארץ כנען וימות בחרן. ומיד כתיב ויאמר ה' אל אברהם לך לך וגו', יציאה "חדשה" על מנת ללכת לארץ כנען.

והבן, שהייתה כוונה ללכת לארץ כנען ע"י תרה עם אברהם וכו' וזה לא נתקיים. וכאן יש כוונה חדשה ע"י ציווי ה' לאברהם, ולכן כתיב; "ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען". והיינו שנתחדש כאן יציאה חדשה ללכת ארצה כנען ולא המשך יציאתו של תרה. וזהו פשוטם של מקראות. [עיין אבן עזרא (על אתר), אלשיך (על אתר), וספורנו (על אתר)]. אולם אמרו (זוה"ק, לך לך ע"ז ע"ב) דכיון דחמא תרה דאברהם בריה אישתויב מגו נורא, אתהדר למעבד רעותיה דאברהם, ובגין כך ויצאו איתם תרה ולוט, ובשעתה דנפקו, מה כתיב, ללכת ארצה כנען, דרעותא דלהון הוה למיהך תמן, מכאן אוליפנא, כל מאן דאתער לאתדכאה מסייעין ליה, תא חזי דהכי הוא, דכיון דכתיב ללכת ארצה כנען, מיד ויאמר ה' אל אברהם לך לך, ועד דאיהו לא אתער בקדמיתא לא כתיב לך לך.

והרי שמעשה תרה היה אתערותא דלתתא לציווי הקב"ה ללכת אל ארץ כנען. וזהו שורש תשובת תרה - שאמרו חז"ל - שעשה תשובה בסוף ימיו. תשובה לשוב לשורשו לקב"ה, ולשוב לשורש היצירה; ארץ כנען - ישראל. כמ"ש חז"ל (יזמא נד ע"א) מציון הושחת העולם. [ועיין ספר אפריון (על אתר)].

וביאור נוסף ביאר האור החיים (על אתר), וז"ל כוונת הכתוב הוא להודיע חיבתו של אברהם, שלא נתעכב אפילו שעה אחת, אלא בגמר דברי ה' לך לך, תיכף וילך אברהם ולא נתעכב לשום סיבה ועזב את אביו ומולדתו, עכ"ל. וז"ש "ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו ארצה כנען", שנעשה הכל בזריזות, הן יציאתם והן ביאתם במהרה. וכלשון האלשיך (שם), כאשר חשב ללכת ארצה כנען כך לא שקט עד הדבק וימשך עד הקדושה, וילכו ארצה כנען, כי ה' גמר בעדס להביא טובתם אל הפועל, עכ"ל. וביאר זאת בבן פורת יוסף (על אתר), וז"ל כי נודע ענין יציאת נשמת הצדיק לעוה"ז הוא להיות בן למלכות, שתעלה מעשיה עם נפשין דעשיה אל העולם שלמעלה מהם, וז"ש "ויצאו ללכת ארצה כנען", שהוא מלכות דעשיה שיש (בה) כוח אחיזה אל הקליפות, ומיד "ויבאו ארצה כנען", שלא נאחו בהם הקליפות, עכ"ל. והבן שכאשר יש אחיזת הקליפות, ישנם עיכובים מכוחם, אולם מכיון שלא נאחו בהם הקליפות, נעשה הכל בזריזות. [ועיין אגרא דכלה (על אתר)].

ביאור נוסף, הנה איתא בזוה"ק (בראשית ע, ט) ויקח אברהם את שרי וגו', מהו ויקח, אלא אמשיך לה במילי מעליתא, בגין דלית ליה רשו לבר נש לאפקה איתתיה למיהך בארעה אחרא בלא רעותא דילה וכו', ובגין כך ויקח אברהם, משך לה במילין ואודע לה ארחיהון דאינון בני ברא כמה בישין.

ומבואר בזה שלא ידעו להיכן הולכים כי אם ידעו הרי אמרו (כתובות ק"ז ע"ב) הכל מעלין לארץ ישראל. אולם יש שפירשו שידעו להיכן הלכו, עיין אור החיים (על אתר). ולפי"ו ביאור הכתובים "ויצאו ללכת ארצה כנען", שאף היציאה יש בה מצווה. או מפני שכך ציוה ה' - לך לך מארצך וגו', או מפני מצוות עליה לא"י. וכבר דנו רבותינו האם מצוות ארץ ישראל היא רק הישיבה בה או אף העליה, ואכמ"ל.

[נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלוך זה - תשפ"ה]

ליקוטי לך לך

ויאמר יהוה אל-אברהם, לך-לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, אל-הארץ, אשר ארצך.

נוסף על שלשה מיני קורבה אלו יש קורבה רביעית, כי אדם קרוב אצל עצמו יותר מכל שלשה מיני קרובים אלו, ע"כ נאמר לך לך לעצמותך כדרך שנאמר לאדם שילך לעבוד את האדמה אשר לוקח משם, ולמעלה פר' (בראשית ג.כג) פרשתי שקאי על הר המוריה כי אדם ממקום כפרתו נברא, ומקורו מן הר המוריה כי משם לוקח עפרו ודרך הסולם שבבית המקדש שלמטה מכוון כנגד בה"מ שלמעלה עולים ויורדים בו הנשמות הטהורות אם כן שם עצמות הגוף, ושם חביון עוזה של הנשמה, וא"כ אדם קרוב אצל עצמותו ביותר מן כל מיני קרובים שהזכיר ע"כ נאמר לך לך. וכן נאמר לשון זה בעקידה (שם כ.ב) ולך לך אל ארץ המריה וגו'. ובשניהם לא גלה לו המקום מיד, כי כאן נאמר אשר ארצך. ובעקידה נאמר אשר אומר אליך. לפי שלא רצה הקב"ה לגלות לאברהם מקום מוצא הגוף והנפש עד אשר יערה עליו ממרום רוח קדשו תחלה, כי מהידוע (תנחומא בא ה) שאין הנבואה שורה בחוצה לארץ וא"כ כל זמן היותו בח"ל עד שלא היה בו רוח נבואה לא ידע ולא יבין מהות הנשמה אשר מקורה מן הר המוריה, ואפילו מהות יצירת החומר משם, לא יבין. עד בואו אל תוך הארץ הקדושה מקום מוכן אל הנבואה אז הראה לו השי"ת מעלות המקום הקדוש ההוא ואיך הוא מקום לעצמותו של אדם כי שם ביתו ומקום חוצבה של הנשמה, ומחצב החומר, אשר בעבורו ראוי לו לעזוב כל אלו וליילך לדבק במקום קדוש ההוא כי שם גיע אל דביקות השכינה. וזה שפירש"י הלוך ונסוע הנגבה לילך לדרומה של ירושלים והר המוריה. (פירוש כלי יקר)

האם אדם מזוהה עם החלק הרוחני שבו?

ברור לכל אחד מאיתנו, שהאדם איננו רק עצמות, עור, גידים ובשר. בתוכו חבוי כח רוחני שמחיה אותו. כאשר הכח הרוחני מסתלק מן האדם - האדם מת.

הדברים הללו מוכרים היטב לכולם. בשעה שהאדם מת - העצמות, העור הבשר והגידים בתחילה עדיין קיימים, ואעפ"כ הוא כבר איננו מסוגל להתנועע. זהו מופת ברור ומוחלט שמציאות האדם איננה רק הרכבת חומר, אלא היא מציאות המורכבת מחומר ורוח.

כולנו יודעים את הדברים ואין בהם שום חידוש לשום אדם. אלא, שזו ידיעה בעלמא, ונתבונן נא: אותו כח רוחני שאנו

- עוד עומק ועוד עומק... זהו המקום הפנימי יותר, שמחמתו האדם מחפש. הוא לא מחפש רק מחמת הנפש הבהמית, ולא רק מחמת החפץ השכלי שמשתוקק לדעת ולהעמיק עוד, ולא רק מחמת שהוא מרגיש חלל וריקון פנימי, אלא הוא מחפש כי הוא מבין שהנפש יותר עמוקה ויותר עמוקה! הוא חותר להגיע לאותו עומק פנימי תמיד.

(דרשות 075 הנפש מחפש רוחניות תשע"ב בעיר חיפה)

המהוה - 'אני'

...נפש האדם הוא בעצם הדבר היחיד שממנו האדם לא יכול להיפרד לעולם, מכל שאר הדברים בין אם זה אישה ילדים עבודה ובית או כל רכוש אחר, קשר האדם לכל הדברים הללו הוא זמני, יש זמנים שהוא מחובר אליהם ויש זמנים שלא. אולם עם נפשו נמצא האדם תמיד, פעמים שהוא יותר מודע לה ופעמים שהוא פחות מודע לה, אך לעולם הוא נמצא עם נפשו.

הלימוד של הנפש הוא בעצם ללמוד מהו ה-'אני', וה-'אני' הזה נמצא אצלנו בתמידיות. אם האדם לא מכיר את עצמו [אף שבעומק לעולם לא נכיר את עצמנו בשלמות], אזי האדם חי בעצם במהלך של חיים שיש את עצם ה-'אני' - את הנפש, רק שהוא לא יודע כיצד לתחזק לכוון ולהנהיג אותה.

כמו לכל נברא בבריאה גם לנפש יש תכונה שהיא קולטת קלט מסוים ופולטת פלט מסוים. לדוגמא: מכונית קולטת דלק ופולטת את תנועת הרכב. אולם צריך לדעת איזה סוג דלק לתת לרכב קלט על מנת שהרכב יוכל לתת את הפלט הרצוי. כי אם למשל אדם שוכר רכב מחברת השכרה, והוא לא בירר באיזה סוג דלק צריך לתדלק אותו, וכידוע כל רכב מובנה לקבל רק סוג אחד של דלק [לכל היותר שניים]: בנזין על סוגיו, סולר או גז. ואם במקרה הוא ימלא סולר במקום בנזין, התוצאה ידועה לכל, לא רק שהרכב לא יסע אלא להיפך כל מערכת ההנעה תיהרס.

(מספר דע את נפשך)

ארבעת היסודות

מבואר בספרים הקדושים כי כאשר רצה הקב"ה לברוא את העולמות הרוחניים, תחילה הוא ברא ארבעה חומרי יסוד רוחניים - ארבעה רכיבים: אש, רוח, מים ועפר רוחניים. לאחר מכן הוא סידר, הרכיב ומיזג אותם יחד באופנים רבים ומגוונים עד למאוד, ועל ידי כן - ברא את העולמות הרוחניים על כל פרטיהם. ...

כמו כן, כאשר רצה הקב"ה לעשות את עולמו הגשמי, תחילה הוא ברא ארבעה יסודות גשמיים: אש, רוח, מים ועפר גשמיים, ובאמצעותם הוא עשה את העולם הגשמי על כל פרטיו.

ונמצא כי הבריאה על כל חלקיה אינה אלא תוצאה של הסידור, ההרכבה והמיזוג של ארבעת היסודות. ובמילים אחרות, ארבעת היסודות הינם האבות - השורשים, של הבריאה, וכל שאר חלקי הבריאה אינם אלא התולדות - הענפים, של ארבעת היסודות.

ונפש האדם - מעצם היותה רוחנית - מסודרת, מורכבת וממוזגת אך ורק מארבעת היסודות הרוחניים. וכל כוחות הנפש, אשר רבים הם, אינם אלא תולדות - ענפים, של ארבעת היסודות הללו.

אולם, הסדר של ארבעת היסודות, ואופן הרכבתם ומיזוגם, משתנים מאדם לאדם. וכיון שכן, אין אדם הדומה לחברו. לכל אדם ישנם כוחות מגוונים ושונים, תכונות שונות, מידות שונות וכישורונות שונים - כל אדם הינו יחודי בפני עצמו.

(ספר הכרה עצמית והעצמת הנפש)

המשך בעמוד יב'

יודעים שקיים בנו, אותו כח החיות הפנימית שקיים בנו - האם מרגישים אנו אותו, חווים אותו, משתמשים איתו? ואם כן, במה?

בודאי שאנו משתמשים באותה חיות, כי עצם כך שאנחנו מתנועעים, מדברים, חושבים וכו', אין זה אלא מכוחה, אבל האם השימוש הוא שימוש מודע שאדם יודע שהוא משתמש כעת עם כח פנימי, או שהוא משתמש בו מתוך הרגשה שהוא חלק מחלקי הגוף? (מספר דע את עצמך)

האדם - נשמה שמולבש עליה גוף

מציאות האדם מורכבת מחומר ורוח, גוף ונשמה. באופן טבעי, העולם אותו אנו מכירים מזוהה עם הגוף, מזוהה עם החומר. התפקיד שלנו, עוד לפני העבודה המעשית, הוא לזהות את עצמנו באופן שונה, לזהות את עצמנו כמציאות רוחנית, כמציאות של נשמה.

אין הכוונה שאין לנו גוף. ודאי שאנו בעלי גוף. אנו חיים כאן בעולם הזה, בעולם החומר, ולא בגן עדן, אבל באפשרותו של האדם לזהות את עצמו באחת משתי הנוסחאות הבאות:

נוסחה ראשונה - גוף שבתוכו נשמה, כלומר עיקר הזיהוי הוא עם הגוף, אלא שבתוך הגוף נמצאת גם נשמה. נוסחה שניה - נשמה שמולבש עליה גוף, כלומר האדם מזוהה עם הנשמה, אלא שעל נשמתו ישנו לבוש בשם "גוף". ונתבונן נא: האם ישנו אדם המזהה את עצמו עם החולצה שהוא לובש? הרי כלילה היא כבר נמצאת בכביסה ובבוקר הוא לובש חולצה חדשה...

בודאי א"א לומר שאדם לגמרי לא מזדהה עם הלבושים. הרי אם הוא לובש חליפה יפה או בגדים קרועים, הוא מרגיש שינוי בתחושת הנפש, אבל בין זה ובין לזהות את עצמו שהוא חליפה - הדרך רחוקה מאוד... הוא מזהה את עצמו כאדם לבוש.

כשנסתכל על עצמנו כמציאות של נשמה המולבשת בתוך גוף - הזיהוי הנפשי שניתן לעצמנו הוא שונה שינוי תהומי ביחס לזיהוי בו אנו מורגלים - גוף שבתוכו נשמה.

הקדמנו ואמרנו בתחילת דברינו, שאלו לא רעיונות. באים אנו לבטאות עולם שאפשר לממש אותו, להרגיש אותו ולנשום אותו, ושהוא יהיה ודאי לא פחות - ובאמת אף יותר - מהעולם אותו אנו מכירים.

יש באדם נשמה וגוף. הנשמה היא מציאות רוחנית והגוף הוא מציאות גשמית. מישהו מאיתנו מסתפק האם הגוף איננו מציאות מוחלטת? ברור לכולנו שהגוף הוא מציאות מוחלטת ממשית.

כשנשאל בן אדם: האם מסופק אצלך אם הנשמה היא מציאות מוחלטת ממשית, יענה: לא! אני יודע ומאמין שהיא מציאות ממשית. אבל אם נשאל אותו: האם אתה מרגיש את הנשמה כמציאות ממשית? - כאן התשובה בדרך כלל תהיה אחת מהשתיים: או "לא" או "הלואי"...

(מספר דע את עצמך)

סיבת החיפוש האמתית

אמנם, כאשר האדם קצת יותר עמוק, הוא מבין שביחס לכל רובד שהגעתי אליו, ישנו רובד יותר פנימי. יש אדם שסיבת החיפוש שלו נובעת מאותו מקום שהוא מרגיש ריקנות, כמו שהוזכר, ולכן הוא מחפש. אבל יש אדם שסיבת החיפוש שלו שונה לחלוטין. הוא מבין שכל מה שאני מוצא, לעולם ישנו משהו יותר עמוק. אם הגעתי לרובד של סיפוק שה'נפש' שלי למשל רגועה, אבל יש לי רובד יותר פנימי שנקרא 'רוח', ואני צריך למצוא בו את אותו סיפוק, וכן על זה הדרך, לעולם החיפוש של האדם בחיים הוא חיפוש שיש לו המשך מתמיד

שאלות ותשובות "לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך"

עלייה מחו"ל לארץ הקודש

האם לעלות לארץ ישראל

יוצאים לחו"ל ומתערבים עם אומות העולם, ואח"כ חוזרים לא"י עם כח תערוכת זו. ומצד היותם ערב רב, כל כוונתם לערב הכל - בכל מכל כל, ולא להשאיר ח"ו דבר שלא נתערב עמהם היל"ת (היו לא תהיה). ובזה חלוק טומאה שבחו"ל שיסודה אומות העולם, לטומאה שבא"י שיסודה ערב רב.

על מנת לפרוט את כל חלקי התערוכות, נצרך כרכים עבי כרס, והזמן יכלה והם לא יכלו. כי אנו נמצאים בעומק שער נ' דקליפה, שמציאות הרע משני הצדדים פנים ואחור, הנראה כפנים מכל צד, מכל כיוון, כמעט הכל בגלות הערב רב.

אשר על כן, ראוי לכל ישראל לגור בארץ ישראל, אולם באופן של הבדלות מוחלטת לגמרי מן הערב רב.

באופן פרטי, נצרך בדיקה אצל כל יחיד. כגון מי שרבים תלויים בו, ומזכה ברוחניות. וכן פעמים גידול בנים והעברתם, נצרך בדיקה יסודית. וכן חלק הפרנסה, שנצרך לבדוק מדרגת כל יחיד לפי בטחונו.

אנו מצפים ומייחלים לגאולה במהרה, ומעלה גדולה להיות בעת זו בארץ ישראל!

(שו"ת ספר שאל לבי)

כראוי לקדושת א"י. אולם מצינו לחלק מגדולי הדורות שאע"פ כן מסרו נפשם לעלות ולדור בא"י.

אולם בדורנו, מלבד הסכנה הנ"ל, ישנה סכנה נוספת. ונבהיר את הדברים בס"ד.

לימדונו רבותינו, שבאחרית הימים קודם בוא משיח בגילוי אם לא נזכה ח"ו, אזי כח הנהגת כנסת ישראל תמסר ח"ו לסט"א. ובפועל, הערב רב יהיו ראשי המנהיגים. והם הם הערב רב שהעלה משה רבנו ע"ה מארץ מצרים. והם אלו שאמרו "זה האיש משה לא ידענו מה היה לו". והם נעשים כח הנהגה חילופית להנהגת משה. וזו הנהגת כח השלטון בא"י - ראשי הערב רב. ונקראים ערב רב מלשון תערוכות, עירוב רב, עירוב גדול, שמערבים הכל אל תוכן.

ולכך, כל הדר בא"י השתא מצוי בסכנה גדולה של התערבות עמהם, לצורך כבוד, ממון, שליטה, וכו' וכו'.

וככל שעוברים הזמנים, כך כח העירוב נעשה גדול יותר. וכל מחיצה ומחיצה שהוקמה ע"י חכמי הדור, מתקיים בה "ופרצו חומות מגדלי", ונעשה עירוב עצום ונורא בין כל יושבי א"י.

ויתר על כן, במסגרת "השמים הפתוחים" נכנסים לא"י מיליוני אינם יהודים, ובנ"י

האנטישמיות ברחבי העולם כיום - האם זו סיבה לעלות לארץ ישראל

ובנות, כל אחד לפי עניינו. ופעמים לצורך קיום כבוד אב ואם, ופעמים צורך חברתי - קהילתי, שאדם מרגיש שחיותו במידה רבה תלויה בחברה - קהילה. ועוד ועוד כיוצא בזה.

המאורעות האחרונים הם בת קול לעורר את ה"מושכל ראשון", שיהא תקיף וחזק מאוד. ואח"כ לשוב ולשקול במושכל שני עוד פעם בישוב דעת ובקשת אמת אצל כל יחיד ויחיד מה ראוי לו לעשות למעשה.

(שו"ת ספר שאל לבי)

אירופה לפני המלחמה וחיכו זמן רב מדי. תשובה:

המצב הפשוט (מלבד נידון מצות ישוב ארץ ישראל, גדרה וזמנה) שנפש ישראל חושקת להיות בפלטרין של מלך, לחיות בקרבתו. ולכך פשוט בכל עת ובכל שעה ש"המושכל ראשון" הוא לגור בארץ ישראל.

אולם במושכל שני ישנם סיבות נוספות. כגון צדיקים שפחדו להיות בקדושה זו בבחינת קרבת הארון שמכלה את נושאי. או מפני השפעה לצאן מרעיתם, ושאר זיכוי הרבים. או אצל שאר בני אדם מפני תלותם בהשתדלות לצורך פרנסתם לפי מדרגתם, וכן חינוך הבנים

שאלה: כולנו יודעים שאנו לפני ביאת משיח, עם כל המשמעות של זה, ומה שעתידי לקרות שם. אני שואל את השאלה למרות שאני גר בארץ ישראל, ושואל שבביל תושבי חוץ לארץ, האם תושבי חוץ לארץ באשר הם צריכים לעלות לארץ ישראל?

תשובה:

איתא במסכת כתובות (ק"ע"א) הכל מעלין לארץ ישראל. וכתבו שם בתוס' (ד"ה הוא אומר), אינו נוהג בזמן הזה, דאיכא סכנת דרכים. והיה אומר רבנו חיים דעכשיו אינו מצוה לדור בא"י, כי יש כמה מצוות התלויות בארץ וכמה עונשין דאין אנו יכולין ליהרהר בהם ולעמוד עליהם. ולשיטתם משמע שמצד סכנה גשמית, או רוחנית, לכך אין חיוב לגור בא"י עכשיו (ובעיקר הדבר נחלקו רבותינו אי השתא המצוה דאורייתא או דרבנן, עיין רמב"ן ספר המצות, ופאת השלחן ועוד).

והנה חובת האדם לדבק עצמו בקדושה, הן מצד מדרגת נפש, הן מצד מדרגת זמן, והן מצד מדרגת מקום. ולכך מלבד חיוב מצוה לדור בא"י באופן שישנו חיוב, איכא מעלת קדושת א"י לדור בה בכל עת. וזה ברור ופשוט.

אולם לימדנו רבנו חיים, שכל שאיכא סכנה, אזי אין מצוה. ודבריו קאי על סכנה רוחנית מפני אי קיום מצוות ועונשין עקב אי קיום

שאלה: עם עלייתה של האנטישמיות ברחבי העולם ופיגועים, ואנטישמיות עכשיו בממשל האמריקאי, איך אפשר לדעת אם בורא העולם שולח אל העם היהודי מחוץ לישראל מסר לעבור לארץ ישראל? איך ידעו היהודים בגולה מתי הגיע הזמן לעבור לישראל?

הנסיבות שונות עכשיו מכפי שהיו לפני המלחמה, אך כיצד יש לראות את האנטישמיות הגוברת, ואיך ה' שופט את מי שכאשר הגיע הזמן לעזוב את הארץ עדיין מתגוררים בחו"ל בלי לעבור לארץ ישראל - כולנו שמענו סיפורים על אלה שיכולים היו לעזוב את

עלייה מארה"ב לארץ ישראל

לאחר הלידה? או שאולי נחזור לכמה ימים לאמריקה ללידה, כי גם כך חשבנו להגיע פעם בשנה.

תודה רבה שוב על דברי הרב ועל החיזוק.
תשובה:

יש הרבה מניעות ועיכובים לכל דבר טוב. ואחד מהם הוא האופן הזה. כך המבט הנכון. ולכך אין לעכב מחמת כח! וה' יתברך יסדר הכל כרצונו. ואתם יהיו חזקים באמונה שלמה כבני ישראל שיצאו ממצרים להיכנס לארץ ישראל.

המשך שאלה:

קיבלנו את האישור שלנו מהסוכנות היהודית בשבוע שעבר. שאלתנו היא [או שאנו רוצים ביטחון וחיזוק], שכולנו לא התחסנו נגד הקורונה, כי כך העדפנו, וחלקנו גם רגישים מאוד לתרופות, ואנו חוששים שבעלייה לארץ יחייבו אותנו להתחסן, ובפרט את הבן שלנו שהוא מאוד רגיש, וגם אנו חוששים שאם הוא לא יתחסן ח"ו הוא יוכל להידבק בנגיף.

עצת הרב וחיזוקו מוערכים מאוד.
תודה רבה, עם הרבה כבוד לרב.

תשובה:

אין צורך להתחסן. אולם אם יחייבו אל תחששו, השם יתברך שומר עליכם במיוחד, הנכם עוסקים במצוה גדולה ולא תנזקו בס"ד.

(מתוך ארכיון השו"ת)

אחרי סוכות יהיה איזון סביר בין "כמה שיותר מהר" לבין "לא לעכב"?

במיוחד שעד סוף השנה זה עיקר הזמן של העומס בעבודה, וזה עלול להקשות אם נעבור כעת, אך מצד שני אמרו לנו סוכני נדל"ן שעכשיו בקיץ יותר קל למכור את הדירה.

אנו מצפים לשמוע את דברי הרב על ההתלבטות שלנו, וכן חיזוק על כך שבתנו הנשואה מרגישה קושי עם כך שעזרנו לה כעת עם הילדים עד שהיא תסיים את לימודיה, והיא מרגישה שכעין "הבטחנו" לה שנשאר עד שהיא תסיים את הלימודים, ומצד שני יש לכן שלנו קשיים כאן ושמענו מיועץ שבארץ ישראל יהיה טוב יותר עבורו.

אנו מצפים לשמוע את עצת הרב וחיזוקו.

תשובה:

עדיף להחליט בנפש שלא יאוחר מסוכות, ולנסות להקדים בנחת. כיוון שעלייה זו טובה עבורכם ועבור הבן, יש לקבל בקלות יותר את החסרון עבור הבת שקשה הדבר עבורה.

כל יגיעה כל טרחה וכל קושי, יקר בעיניו ית"ש, ומוסיף באהבתכם את הקב"ה, חיזוק הקשר של אהבה!

המשך שאלה:

כעצת הרב על העלייה "לא לעכב", אנו מתקדמים כעת בקצב המהיר ביותר שאנו יכולים. אך רצינו לשאול, בתנו אמורה ללדת בקרוב, האם זו סיבה לעכב את העלייה עד

קשיים לאחר העלייה לארץ ישראל

עליכם לחפש את נקודת האמת בפרט בתוככם, ואת העולם הרוחני בכלל, ולהתחבר חיבור עצמי פנימי לרוחניות, ומשם ימשך בע"ה שפע רוחני וגשמי יחדיו!

יש לחפש אור רוחני חזק ולהתחבר אליו, כגון עסק חזק בתורה בקביעות וחיבור עצמי חזק, או בגמילות חסדים, ומתוך חיבור עמוק, זה יהיה שבייל שדרכו יושפע בס"ד השפע

שאלה:

ברצוני לשאול על עלייה לארץ ישראל מארה"ב למשפחתי. רציתי לעשות עלייה הרבה זמן, ולאחר נגיף הקורונה, חשבתי על כך כעת שוב, ואף התחלנו להתכונן למכור את הבית שלנו, אך ישנם כמה קשיים שמעכבים אותנו. הן מצד פרנסה, הן מצד הבת שלנו הנשואה שאנו עוזרים לה עם הילדים כאן, והבטחנו לה שנשאר לעזור עד שתסיים את הלימודים, אך מצד שני, אנו לא רוצים להיות תקועים כאן לנצח.

אשמח לשמוע את דברי הרב לגבי העלייה מתוך שיקולים אלו.

תשובה:

ארץ ישראל נקנית ביסורים. כל הצדדים בשאלה נכונים, והם בכלל היסורים שנצרך לעבור על מנת לעלות לארץ ישראל. זו לא סיבה לעכב את העלייה, אלא להכיר שיש קשיים בעלייה, ולהתמסר בשמחה לעוברים, על מנת לגור בארץ ישראל, ארץ הקודש! עלו והצליחו.

המשך שאלה:

לכבוד הרב, ברצוני להבהיר יותר מה הרב התכוון ב"לא לעכב את העלייה", האם זה אומר "כמה שיותר מהר" או "לא לעצור או להתמהמה"? לדוגמא, האם הרב מתכוון "כמה שיותר מהר", כלומר עוד לפני ראש השנה? זה עשוי להיראות מהר לבני משפחתי. או שמא

שאלה:

עלינו לפני חמש שנים לארץ, וכבר זמן רב שאנו נמצאים בקשיי פרנסה וקשיים נוספים. מה עלינו לעשות?

תשובה:

אשריכם שזכיתם לעלות לארץ ישראל, הנקנית בייסורים!

שולחן ערוך

עם ביאור בלבני משכן אבנה

סימן י' - סעיף ט': הכנפים צריך שיהיו מרובעות ולא שיהיו עגולות.

פירוש על דרך הסוד - סעיף ט'

הנה ארבע, מלשון מרובע, ולכן ארבע כנפות צעו שיהא מרובע. ולעומת כך עיגול מלשון גל, ג-ל אותיות שלש שלש, יחידות ועשרות. וכנף גימט' קן (עיי' פנים יפות, במדבר, טו, לט). וקן מלשון קרן, קן-ר. וצמרובע איכא קרן, וצעגול ליכא קרן. וצקלוקול של עריות, צחינת "גילוי" עריות, נאמר (דברים, כג, א) לא יגלה כנף צצו. והיינו שגילוי כנף הופך הכנף ממרובע לעגול, עגול - גילוי, והצן. וכתב זהכתב והקצלה (דברים, כג, א) וז"ל, פרישת כנף צגד איש על אשה הוא ענין נישואין, כמ"ש (רות, ג) ופרשת כנפך על אמתך, עכ"ל, עיי"ש. והצן שזודע שזכר צסוד קו - מרובע, ואשה צסוד עיגוליס (ובפרטות, מ' - מרובע, ס' - עגול. והוא סוד בינה - ס', תבונה - מ', כנודע). והנשאל אישה ופורש כנפו עליה, היא צחינת כנף מרובע, על האשה שכנפיה עגוליס. ולכך אשה פטורה מציצית, כי שורשה צעייגוליס, וטלית עגולה פטורה, והצן.

וכתבו התוס' (סנהדרין, לו, ע"ב, ד"ה מכנף) וז"ל, מכנף הארץ ומירות שמענו, כתוב צתשצות הגאונים, שאין צני א"י אומרים קדושה אלא צשצת, דכתיב (ישעיה, ו) גצי חיות, שש כנפים לאחד, וכל כנף הוא אומר שירה אחת ציום צששט ימי החול, וכשיגיע צשצת אומרים החיות לפני המקום, רצש"ע אין לנו עוד כנף, והקצ"ה משיב להם, יש לי עוד כנף אחד שאומר שירה, שנאמר מכנף הארץ ומירות שמענו, עכ"ל. ואמרו (תיקונים, קמ, ע"ב) מסטרא דשכינתא, גדפי' דחיון מרובעים, שית גדפי' לקצליה שש מעלות לכסא, ארבע גדפי' לקבל כורסא מרובע, עיי"ש. ועיין ספר דרישות צעניני מלאכים (הדרישה הרביעית, החקירה השישית). וכתב הרמ"ז (ויקרא) וז"ל, מיכאל גצריאל רפאל אוריאל, וכו', ואלה הארבע הם הראשנים למלאכים הקיימים ועומדים, ועליהם נאמר עוף כנף למינהו, עכ"ל.

והצן צשצת קודש, יוס השציעי, נגלה צחינת ד-ג, והיינו חיבור ד' כנפות עם ג' כנפות, והצן מאחד, חיבור זכר ונוק' הנגלה צשצת כנודע. והוא סוד שי"ן של ד' ראשים, ושי"ן של ג' ראשים. ועיין אור המנורה (פרק טו).

וכח ד' כנפות מצטל כח נקצה דקלקול, כמ"ש צצן יהודיע (מנחות, מד, ע"א) וז"ל, ואותו תלמיד שהיה זהיר צמלות ציצית וטפחו לו ד' ציציות על פניו, הועילו ד' ציציות אלו לצטל כח ארבע טומאות שהיו מולצשים צאשה זו לפתחו, עכ"ל, עיי"ש.

וכתב צמגלה עמוקות (פנחס, ד"ה בדרך הפשט) וז"ל, יש צכל כנף שם של קנ"א, שהיא צגימט' כנף עם הכולל, אליהו צארבע, הוא סוד מספר רובע ישראל ד' רגלי המרכבה, עכ"ל, עיי"ש. וכתב צמנת שימורים (שער הציצית, ד"ה דע כי האמת) וז"ל, ד' כנף, והם צגימט' ציצית, עכ"ל, עיי"ש (ועיין סתרי תורה, ד"ה ואמנם נפש האדם). ומקורו צשער הכוונות (דרוש הציצית, דרוש ד').

אולם לעיגול אין ארבע כנפות, אלא כנף אחד צלצד, כמ"ש צאפיקי ים (סנהדרין, צד, ע"א) וז"ל, מקום ארון אינו מן המדה, (ב"ב, צט, ע"א) וכו', והוא נקרא כנף הארץ, שהוא הקצה שצו, שכל קצה של עיגול הוא נקודת מרכזו, כידוע, עכ"ל.

בירור הלכה - סעיף ט'

ובגר"א על אתר הביא מקור, וז"ל, בספרי (דברים, פיסקא רלד) "כסותך", פרט לתיכא לתיכלתא לתיפלטתין לתקרקין לבורסין לבורדסין, לפי שאינן מרובעין, עכ"ל. וכן מובא מקור זה בעיטור, שהוא מקורו של השו"ע שהביא דין זה בשמו. ולפ"ז מקור הילפותא במילת "כסותך", ואם הבגד עגול חסר בשם כסות. ועיין בעיטור שכך מדוקדק בדבריו. אולם כפשוטו חסר בשם כנף, כמ"ש בלבוש על אתר, וז"ל, שאין עיגול נקרא כנף, והתורה כנפות אמרה, עכ"ל.

ולפ"ז לכאורה יש כאן ב' הגדרות מה צריך להיות מרובע ולא עגול. א. לדברי הגר"א מהספרי, הבגד צריך להיות מרובע, וכל שיש לו כנפות מרובעות, חשיב שהבגד מרובע. ב. לדעת הלבוש, זהו דין בכנפות, שצריך שהכנף יהא מרובע, ואין הכרח שכנף מרובע מכריח שגם הבגד נצרך שיהיה מרובע, ודו"ק.

וז"ל העיטור, ספרי - כסותך, פרט לטינא לתובלא לתפולטריין, לפי שאינן מרובעין, כעין מרשיא ואלגיפרא שהם עגולין, וכגון אלו הבגדים החתוכין באמצע הטיבורא שיש להן קרנות ואין כנגדן שתיים, אלא מצד אחד הן, עכ"ל. ועיין רמ"א בהגה"ה בסעיף י"ב.

והבן שכיון שלדברי העיטור שפסול עגול אינו מדין הכנף אלא מדין הבגד, לכך ס"ל שכל בגד שאין הקרנות שתיים לפניו ושתיים לאחוריו אינו בגד מרובע, ולכך פטור, אף אם הקרנות מרובעות. וזה מקור ברור לדברי הרמ"א להלן בסעיף י"ב שכתב, וז"ל, הואיל ואין כנפיהם עשוין שיהיו שנים לפנייהם ושנים לאחרייהם מכוונים זו כנגד זו, פטורים, עכ"ל. וכבר פקפקו רבים מן האחרונים על דברי הרמ"א, שאף שבודאי ששנים לפניו ושנים לאחוריו הוא מעלה בציצית, אולם מנ"ל שהוא דין שאם לא מכוונים פטורים מן ציצית. ולהנ"ל יש מקור ברור, כדברי העיטור.

והנה נחלקו האחרונים מהו שיעור שנעשה עיגול, האם בכל שהוא, או בג' אצבעות, או טפח. עיין מור וקציעה, וערוך השולחן, ועוד אחרונים.

ולהנ"ל אם זהו דין בבגד, אין מסתבר שבכל שהוא יהפך כל הבגד לעגול. אולם אם זהו דין בכנף, אפשר שכל שהוא מגדיר שהכנף אינו מרובע.

הלכה פסוקה - סעיף ט'

בגד מרובע וכנפותיו אינם מרובעין, וכן בגד שאינו מרובע וכנפותיו מרובעים, ספק אם חייב בציצית.

דעת תבונות

הדעת השלישית היא דעת המון האנשים, שחושבים שדברי העולם הזה הולכים לפי חוקות טבעם שהטביע הבורא בתחתונים, והשתדלותם וחריצותם הוא המועיל, ועצלותם הוא המזיק, כענין (דברים ח, יז): "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה".

נבאר את טעות הדעת השלישית. אך ראשית נדגיש, לא מדובר כאן על מין הכופרים שסוברים שאין אלוק כלל ח"ו, ויש רק כוחות טבע כשלעצמם. הרמח"ל לא מדבר בכזו רמה שפילה של טענה. אלא מדובר כאן במי שמאמין שיש בורא לעולם, כלשון הרמח"ל: שחושבים שדברי העולם הזה הולכים לפי חוקות טבעם ש"הטביע הבורא בתחתונים", רק הוא סובר שבורא עולם ברא חוקי טבע, ועזב את עולמו להנהגת הטבע.

מכל מקום, נבאר בקצרה גם את הטעות של מין הכופרים שסוברים שאין בורא עולם כלל ח"ו.

לשיטתם, מהיכן נעשה הטבע? הם טוענים: "הטבע היה תמיד". כיצד יתכן מושג כזה שהטבע היה תמיד? מהיכן הוא היה תמיד, הרי זו שטות שאין לה נקודת התחלה, ברור לכל בר-דעת שלא יכול להיות שום דבר כל כך מסודר ונפלא בסידורו, שנעשה מאליו. מעולם לא ראינו בעינינו דבר שנעשה מאליו בכזה סדר נפלא.

למה ידועה המצאתם שהאדם נברא מהקוף. אך מה הם מרוויחים בכך שהם אומרים שהאדם נברא מהקוף, ומהיכן הקוף עצמו היה? מה הרוויחו שהלכו שלב אחד קודם לקוף, הרי זו בוודאי שטות גמורה.

אם כן, הטענה שהטבע נעשה מאליו, היא בוודאי לא נכונה ומוכחשת מכל מציאות של שכל. הטענה שהאדם נברא מהקוף, לא מועילה לכלום, הקדמנו שלב אחד קודם, בלתי מסתבר, שהרי

כמו כן, ידועה המצאתם שהאדם נברא מהקוף. אך מה הם מרוויחים בכך שהם אומרים שהאדם נברא מהקוף, ומהיכן הקוף עצמו היה? מה הרוויחו שהלכו שלב אחד קודם לקוף, הרי זו בוודאי שטות גמורה.

אם כן, הטענה שהטבע נעשה מאליו, היא בוודאי לא נכונה ומוכחשת מכל מציאות של שכל. הטענה שהאדם נברא מהקוף, לא מועילה לכלום, הקדמנו שלב אחד קודם, בלתי מסתבר, שהרי

עוד יאמרו: הכל תלוי במזל, ומקרה אחד לכל, ואין כאן אלא הדרך הטבעי, לא יותר, אם להטיב אם להרע.

שני כוחות לדברי המין השלישי – טבע ומזל

רואים הרבה פעמים, "כי לא לחכמים אוכל", ישנם אנשים שלא עמלו - והם עשירים, כגון פלוני שזכה בהגרלה, ואלמוני שקיבל ירושה, או שמצא מציאה, וכדומה. ולכן, הסברא שחריצותם הוא המועיל, לא מועילה באופן זה, כי כאן הפעולה לא הגיעה ע"י חריצות, ולפיכך, הם הוכרחו לומר שיש עוד כח - הכל תלוי במזל.

יש כח אחד שנקרא 'טבע', משלמים לאדם את שכר פעולתו, "ביומו תתן שכרו", כנגד מה שהוא עבד - זהו מה שהוא מקבל [וכמובן שזו כפירה ב"געת ומצאת", שבאמת האדם רק מתייגע, אך מה שהוא מקבל הוא לא מכת יגיעתו אלא מן הבורא, בבחינת "מציאה"], אך כיוון שיש מקרים שרואים ברור שהאדם לא עמל וקיבל, וכפי שהאריך קהלת בספרו, כיצד עושר עובר מאחד לאחד שלא באופן של

עמל ויגיעה, לכן הם הוצרכו להגיע לכח של 'מזל' - הכל תלוי במזל, ומקרה אחד לכל, ואין כאן אלא הדרך הטבע, לא יותר, אם להטיב אם להרע. כלומר, לדבריהם, 'דרך הטבע' מורכב משני חלקים, שני 'טבעים', חלק אחד של עמל ויגיעה, "פועל אדם ישלם לו", מה שהאדם עושה הוא מקבל, ומחלק שני שהכל תלוי במזל.

מהיכן הנהגה זו של המזל נוזלת? מלמעלה. אם הדבר נזול מלמעלה, כלומר, שיש כח נוסף שמשפיע בכריאה זולת הכח של תנועת האדם ה'תחתון' כמות שהוא. זהו כח הכוכבים והמזלות

מהיכן הקוף נעשה. לפיכך, ברור שיש כאן בורא שברא את הכל, אך טענת המין השלישי היא, שלאחר שהוא ברא את הכל - הוא עזב את הכל להנהגות הטבע.

ונבין מהי טעותם.

לפי דבריהם, בשביל מה בורא עולם ברא את העולם?

הרי כל פועל - פועל לתכלית, כלשון רבותינו. כאשר האדם פועל דבר, הוא פועל אותו לתכלית מסוימת, הוא עשה זאת לשם כך שהפעולה שלו תגיע לתכלית לבסוף. לשיטתם, לשם מה הבורא ברא בריאה, ועזב אותה להנהגת הטבע?

הרי חוק הטוב - להטיב, ולכן ה' ברא את העולם, על מנת להטיב. העולם לפי חוקי הטבע, יגיע לטוב, או לרע? צא וראה כיצד נראה העולם - רובו רע [ובהמשך הרמח"ל יבאר באריכות את התשובה לשאלה זו, שאם התכלית היא להטיב, מדוע כעת רובו של העולם רע]. איזה מין בריאה זו שהקב"ה ברא בשביל שימסור זאת לאחר מכן לחוקי הטבע, מהי ההסתברות כלל שזה יהיה?

והשתדלותם וחריצותם הוא המועיל, אחרי שכך הם מאמינים שהקב"ה עזב את עולמו, הרי שהפועל כאן עכשיו הוא 'חוקות הטבע', ומה הם חוקות הטבע - "יצא אדם לפועלו ולעבודתו עדי ערב", כפי מה שהאדם פועל - כך נפעל, ועצלותם הוא המזיק, אם הוא פעל - ישנה פעולה, אם הוא מתעצל - אין פעולה, כענין (דברים ח, יז): "כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה".

יאמרו: הכל תלוי במזל, כי אם לא הכל תלוי במזל, אזי חייב להיות שיש עוד הנהגה, ואם יש עוד הנהגה, חזרנו לשורש שיש דבר גבוה מעל גבוה - הנהגת הבורא.

ההנהגה הניסית פועלת נגד מציאות המזל. היא אמנם גם פועלת נגד החריצות הטבעית, זה ברור, אבל כשם שהיא פועלת כנגד החריצות הטבעית, כך היא פועלת כנגד המזל, זו ההגדרה שיש הנהגה שונה מעבר להנהגת הטבע שהקב"ה הטביע [שזהו החריצות והמזל].

אם כן, הכח שהקב"ה 'נטע' בעולם, זהו נס וטבע. 'נטע' נוטריקון, נס - טבע. הקב"ה נטע בעולם נס וטבע כרוכים זה בזה, שלא יתראה שיש רק הנהגה טבעית לפי החריצות התחתונה, או הנהגה עליונה אבל שגם היא טבעית, שהיא מזל.

ובעומק, הנהגת הנס עניינה, 'שינוי' המזלות, ואי העמדתם במקומם שלהם 'כסדרם'. זו עומק המדרגה הנקראת 'נס', והיא המכחישה את המציאות של 'הכל תלוי במזל'.

כי בעומק, חוקי המזלות אינם עומדים על עומדם באופן שלם, ואפילו ביד ב"ד לשנות את חוקי המזלות, ע"י שהם מקדשים ומעברים את החודש, והמזלות משתנים ביחס לקביעתם. וכמוכן שהבורא יכול לשנותם כפי רצונו, כפי שהוא משנה את חוקי הטבע, באופן של נס.

שהקב"ה קבע מששת ימי בראשית, שאדם שנוולד במזל פלוני, יהיה לו עשירות, ובמזל אלמוני, יהיה חכם, כמו שאומרת הגמרא במסכת שבת (קנו ע"א).

אם ההנהגה היא טבעית, אזי ההנהגה היא מן הארץ, "בזעת אפך תאכל לחם", עבודת 'קרקע', זה נקרא 'הנהגת הטבע'. אך כמו שנתבאר, כיוון שהנהגת הטבע לכד לא יכולה להסביר את המציאות הקיימת שישנם בני אדם שלא עמלים ויש להם עשירות, לכן הם הוכרחו להגיע לכך שיש כח נוסף, 'טבע' עליון נוסף, שנקרא 'מזל'.

כח הניסים - הכח להכחיש את הנהגת הטבע והמזל

לפי זה, נבין כעת מהי טעותם.

הרמב"ם אומר, שמי שכל אמונתו מכה ה'ניסים', אמונתו איננה שלימה. אם כך, שהניסים אינם נצרכים לאמונה השלימה, לשם מה הקב"ה עשה ניסים בעולם?

הניסים באים לעולם כדי להכחיש את הנהגת המזל.

כל נס שנעשה, אי אפשר לומר שהוא בא ע"י האדם, ואי אפשר לומר שהוא בא מכח המזל, שהרי הוא איננו לפי המזל, כי גם המזל עצמו פועל בתוך חוקי הטבע, כגון שאם מזלו של פלוני להיות עשיר, מגיעה לו העשירות ע"י ירושה או מציאה, וכדומה.

הנהגת הנס מכחישה שכל ההנהגה אינה אלא הנהגה טבעית של השתדלות וחריצות, או הנהגה טבעית של מזל. זו ההדגשה ש'עוד

בחניות עכשיו

אאלפך חכמה

דע את תורתך - חיבור לתורה

פרק יא' - חיבור למדרגת תורה שקדמה לעולם

אור כשלעצמו - ולא לשם משהו אחר

התורה נקראת 'נשמתא דעלמא', וכשהיא מאירה, הכל מאיר. זה ההבדל בין תפיסת נ"ר (נפש רוח) לתפיסת נשמה. בתפיסת נפש ורוח, האדם רואה את הדברים באופן כזה שיש דבר אחד שמאיר בבריאה, וכולם 'משתמשים' בו. אמנם "אור חדש על ציון תאיר" הוא אור שלא צריך להאיר מדבר אחד לדבר שני, אלא באור מונח עצם האור כשלעצמו.

רש"י בתחילת התורה מביא מחז"ל, שהכל נברא ביום הראשון, רק שלא יצאו מהכח אל הפועל. ומה נברא להדיא ביום ראשון? ויאמר אלוקים יהי אור ויבדל בין האור ובין החושך, מה היה ההבדלה בין האור והחושך? שתבין שהדבר מאיר מצד עצמו - ואין בו חושך!

אם אתה תופס שהאור מאיר לאחרים, אז זה לא עצם האור שנברא ביום ראשון, אלא זה 'אור וחושך משתמשים בערבוביא'. הוא מחד מאיר, אבל מאידך מסתיר את עצם האור של עצמו. אבל כאשר אני מבין שהדבר מאיר מעצמו, אז מה האור יאיר? "יהי אור", 'מסוף העולם עד סופו'. הכל נברא ביום הראשון, ונמצא שהעצם של ההויה של כל דבר היא אור. כאשר אני תופס שהאור הוא אור לעצמו, אז כל הבריאה כולה מאירה. וכאשר אני תופס שהאור יאיר לאחרים, מה מאיר? רק אור של יום רביעי. אז הנרות מאירים, אבל העולם לא מאיר.

וזה גם הבדל נוסף בין מדרגת 'נר מצוה' ו'תורה אור'.² מדרגת 'נר מצוה' הוא אור שמאיר לאחרים. אבל מדרגת 'תורה אור' היא לא אור שמאיר לאחרים, אלא היא מאירה בתוך ההיות של עצמה. 'אסתכל באורייתא וברא עלמא' - כל דבר מתגלה מכח ה'אורייתא', ומצד כך, הגילוי של ההארה הוא הארה מתוך כל דבר לעצמו.

מה כל ענין ההסתר בבריאה? תמיד החושך מסתיר את האור. האור נברא כדי להיות אור בעצם - לא כדי להאיר דברים אחרים, אלא רק להאיר בכל דבר את אור ה'עצם'. אז מהו חושך? שאני בא להשתמש באור לדבר אחר.

וזה העומק של 'יון' - שהחשיכה עיניהם של ישראל'. יש אור, הרי יש חכמה ביון* - אבל זה אור שאני רואה איך להשתמש איתו לדבר אחר.

אם הייתי משתמש באור כשלעצמו, זה נקרא אור המאיר. כל הבריאה כולה מאירה לראות את ההיות שבכל דבר. אבל אם אני רוצה את האור רק כדי להאיר את אחרים, זה בחינת נרות מאירים. בכל דבר, מאיר האור לראות את עצמו.

דוגמא ברורה לכך, חז"ל אומרים שכאשר נח היה בתיבה שנה שלימה, 'לא שימשו המאורות'. איזה אור הם האיר אז? האור שהאיר היה האור שקדם למאורות - האור שנברא ביום הראשון. "צהר תעשה לתיבה", לחד מ"ד זה היה חלון ולחד מ"ד היה אבן טובה מאירה, וא"כ גם האבן מאירה מהאור הזה, זה לא שהביאו איזה אבן מיוחדת שהייתה מאירה, אלא אם המאורות לא שימשו אז, כל דבר לא היה משמש דבר אחר, אלא היה משמש לעצמו. וזה מביא אור שמאיר באופן גמור.

בעומק מהו ההסתר שמונח בבריאה? ההסתר לא מסתיר את האור, אלא ההסתר מסתיר את הדבר שהמציאות של הדבר מאירה לאחרים. ואז מי מאיר בעולם? רק נר. בלשון רבותינו, זה נקרא נ"ר, ראשי תיבות נפש ורוח.

אמנם למעלה מנפש ורוח יש את הנשמה של העולם, שהיא תורה,

דברי תורה עניים במקום אחר ועשירים במקום אחר - עומק הדבר

כתובה התשובה. זה נקרא דבר שמאיר מצד עצמו (ויש מדרגה גבוה מזה, שמתוך המילים עצמם יש תשובה.) אם יש לאדם שאלה בדף ב', והתשובה נמצאת בדף ע"ג, מאיפה התשובה באה?

המהר"ם מרוטנברג היה משיב להרבה שאלות שאנשים שלחו לו. כשהוא חיבר את ספרו, הוא ביקש מהקב"ה, שכאשר אדם יהיה לו שאלה על ספרו, מתוך אותו עמוד שבו הייתה לו השאלה, שם תהיה

^א [כמו שאומרת הגמרא 'חכמה בגוים תאמין', וזה נאמר בעיקר על חכמת יוון.]
^ב [ע"ן פרקים ג-ד]

היום, התפיסה כלפי התורה היא 'גדולה שימושה יותר מלימודה'^ג - ואיפה מגיע המהלך הזה? כי עכשיו התפיסה היא שהתורה צריכה לשמש משהו. ומצד כך אומרים חז"ל מי שלמד ולא שימש חכמים זה פגם. כל המציאות של התורה עכשיו באה לשמש. לשון הגמרא במסכת קידושין, "הוא עומד על אחרים לשמש". זה נאמר אף על משה ויהושע ששימשו, 'פני משה כחמה ופני יהושע כלבנה', הם שורשי המנהיגים של כלל ישראל, והם שומשים. משה קיבל תורה מסיני, ובתורה נאמר את אותו יסוד של גדול שימושה יותר מלימודה, ומשה רבינו שמש ועומד עליהם, ועל יהושע נאמר שהיה "לא ימוש מתוך האהל", הוא שימש. וזה התפיסה שאנחנו משתמשים בתורה ביחס למשהו אחר.

בצד הקלוקל, אומרת הגמרא היכי דמי אפיקורס, מי שאומר 'מאי אהני ליה רבנן'. מה הכוונה 'מאי אהני ליה רבנן', הרי יש להם שעות שהם עוזרים לאחרים ע"י תורתם. אלא הכוונה ב'מאי אהני ליה רבנן', כי הוא מחפש לומר "מה התלמוד שלהם מועיל?" וזה נקרא אפיקורס בעומק. הוא לא משתמש בדבר כשלעצמו, הוא לא הבין שצריכים ללמוד התורה כשלעצמה, ולא לשם דבר אחר.

אם הוא לומד תורה, הוא לומד אותה רק כי 'ראו פלוני שלמדה תורה, כמה נעימים מעשיו'. ודאי שאם אדם לומד ולא נעימים מעשיו אז תורתו היא לא תורת אמת. אדם שלומד תורה והוא נעים במעשיו - בודאי שזה הוכחה על אמיתות תורתו, אבל - האם הוא עוסק בתורה כדי שהוא יהיה נעים במעשיו, או שהוא עוסק בה בעצם וממילא נעימים מעשיו?

'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר', אז לכאורה כאשר אני נמצא במקום שדברי תורה הם עניים, אני צריך ליישב אותם במקום שהדברי תורה עשירים. אבל זה התפיסה שהתורה היא לשמש דבר אחר, שהמקום העשיר בתורה משמש למקום העני בתורה. וכך דרכו של העולם, וכעין דברי רבי עקיבא בגמרא מסכת בבא בתרא, שהקב"ה ברא את העניים כדי שהעשירים יכולים לפרנס אותם. ובתפיסה הפשוטה, אין כאן עני לעצמו, אלא כל מציאות העני היא כדי לשמש את העשיר.

אבל באמת כאשר אני לוקח דברי תורה עשירים, אין לי להשתמש בהם לעצמם, אלא על מנת לצרף אותם לדברי תורה עניים. כי אם בתוך הדבר עצמו אני יכול למצוא את התשובה לשאלה, זה נקרא 'דברי תורה עניים ועשירים במקום עצמם', כי אז הם מגלים את עצמם.

בודאי ישנה אבחנה שכל ההיקף של התורה נצרך לכל החלקים שבתורה, וכל אחד מהן משמש את רעהו. זה אבחנה יותר תחתונה. כאשר הדבר עומד מצד עצמו, הוא מעמיד את עצמו לשלל המציאות של עצמו הוא עצמו מונח בו הכל. למה בו מונח הכל? כי אור שברא הקב"ה ביום ראשון רואה בו האדם מסוף העולם ועד סופו - כי כל העצמים מאירים בעצמם, שום דבר לא קיבל את הארתו מאחר.

וזה נאמר להדיא על לעתיד לבוא, "לא ילמדו איש את רעהו" - למה? כי "הם ידעו אותי מנער ועד זקן", שהאור יאיר בו מתוך הדבר עצמו. אך היום כל דבר צריך להיות לצורך האחר.

^ג [יסוד שהובא במהר"ל]
^ד ברכות ה. [וש"ן פרק יז]

בחניות עכשיו

שיטת ארבעת היסודות

The Four Elements Teachings

סדרת הספרים "ארבעת היסודות" אשר ספר זה הינו השישי שלה בסדרת, מהווה תמצית מעשית של משנת החיים המתבארת בספריו ושיעוריו של מחבר סדרת הספרים "בלבבי משכן אבנה".

עץ חיים

עם ביאור בלבני משכן אבנה
שער דרושי הצלם • שער פרטי עיבור יניקה ומוחין (ובו ד' פרקים)

פרק ג'

היה בה רק בחי' מלכות לבד, לכן נקרא נקודה: והיינו כי מצד עצמה המלכות היא בחינת נקודה אחת, ורק מחמת צירופה לז"א נעשה בה ד' בחינות שהוא תיקון להשלים קומתה לקומת הז"א, והיינו דבחינה אחת בלבד היא השייכת למדרגתה, אך הג' מדרגות הנוספות הם מחמת ז"א שהוא בסוד תלת.

והיינו כי המלכות מצד עצמה יש בה הבחנה שכל הט"ס שלה מגיעים בבת אחת, ורק מחמת שהיא דביקה בז"א סדר גדילתה הוא ע"י ג' בחינות נוספות. והוא מה ששורש התיקון של הז"מ הוא שכשיצא שם מ"ה החדש יצאו עימו גם ט"ס דב"ן, כלומר הט"ס דב"ן שהם בחינת המלכות דכללות הם באים בבת אחת.

אולם הבחנה זו שבמלכות שיצאו כל הט"ס יחדיו היא רק 'בכח', אך 'בפועל' הם באו בזה אחר זה לפי סדר של ד' בחינות, אחת בסוד נקודה השייך למלכות עצמה, ועוד ג' בחינות מחמת דביקותה לז"א.

וכנודע שהמלכות נקראת גם נה"י והוא מצד שעיקר מקומה הוא בנה"י דז"א, והיינו דמצד עצמה היא בסוד נקודה, אולם מצד דביקור תה לז"א היא בסוד נה"י, שהיא מדרגה תחתונה דז"א, ושם היא קונה את תפיסת התלת, ואזי היא גדילה בג' בחינות, נה"י, חג"ת, חב"ד.

והם ד' המדרגות בסוד ד' נשים, א' סוד ה', סוד נקודה, ב' בחינת קטנה נה"י, ג' בחינת נערה חג"ת, ד' בחינת בוגרת חב"ד. והיינו כי המלכות מחד הוא בסוד נקודה שהיא תפיסה תחתונה שבה, אולם מאידך מהתפיסה העליונה דהמלכות היא בחינת נקודה עשירית, דהיינו שגנוז בה גדלות של שורש של עשרה, שהיא סוד הגדלות שבכח היא מקבלת כל הט"ס בבת אחת, אולם בפועל השתא הוא בד' בחינות.

והוא מה שמבואר בזוהר וברמח"ל, הוא סוד 'אבנא דזריקת עד אין סוף', והוא בחינת סוד מסירות נפש, שהוא בחינת דזריקת עד אין סוף, והיינו שאזי היא נכללת ביו"ד העליון, והיינו שתפיסת העשירית התחתונה שבה, חוזרת ונכללת בתפיסה העשירית העליונה, בסוד 'העשירי יהיה קודש', למעלה.

והוא מדרגת השערות, שמצד התיקון הם סוד מותר המות, והוא סוד הכתר שלמעלה מן החכמה, והיינו כדוגמת השערות שלמעלה מראשו של אדם, ג"כ הכתר הוא למעלה מהראש, למעלה מן החכמה.

והנה בעת אצילות המלכים יצאו בחי' א"א ואו"א בכל ג' בחינותיהן לכן כ"א מהם היו בט"ס גמורות אשר הג"ר שבהם הם בחי' הפנימים בט' פרקיהן והג' אמצעים הם בחי' התיכונים בט"פ וג"ת הם בחי' חיצוניות בט"פ: והיינו כי פנימיות הם הג"ר, תיכון הם חג"ת ונה"י הם החיצורניות. ועיין לעיל שהובאנו קושיית הבית לחם יהודה על אתר, ויש בחינת ט"ס בעובי, ויש בחינת ט"ס באורך.

אך זו"ן יצאו באופן אחר כי ז"א יצא בב' בחי' חיצון ותיכון אשר ב' בחי' אלו נקרא ו"ק לבד בין שניהן כנ"ל: כלומר לא היה לו בחינת פנימי שזה הג"ר כבא"א ואו"א, אלא רק תיכון וחיצון שהם חג"ת ונה"י, והנה כנודע ז"א היה בסוד תלת גו תלת, וא"כ אינו ו"ק, והיאך היה בו תיכון וחיצון, אך ביאור הננין הוא דכיון שהיה תלת גו תלת נמצא שהיה גנוז בו ב' בחינות, תיכון וחיצון, זה תוך זה, והבן.

אך הפנימי לא נכנס בו עד אחר התיקון: הוא כל ענין כניסת המוחין שהתבאר בהרחבה בשערים דלעיל.

והנוקבא לא יצאה רק בחי' א' לבד: ונמצא שהם ג' בחינות כלליות, י"ס, ו"ק, ונקודה, וכפי שהתבאר לעיל שלושתן רמוזים באות י', י"ס מצד מספרו, ו"ק מצד הקו שהוא ו' שבאות י', ונקודה מצד אות י' שהיא נקודה.

ר"ל כי לא נגלית בה רק מלכות שבכל הט"ס של בחי' החיצוניות שלה: כלומר במלכות לא רק שנתגלה רק חיצוניות ולא תיכון וכ"ש לא פנימי, אלא נתגלה רק נקודה, שהיא בחינת המלכות דחיצוניות.

כנודע שיש סתירה בדברי הרב אם הנקודה שיצאה היא הכתר דמלכות או המלכות דמלכות, ומכריעים רבותינו שזה הכתר שבמלכות, וכן כל הו"ק המלכות שלהם יצאו בתחילה רק בחינת כתר דמלכות פרטית דכל ספירה.

לכן היה בז"א ג' זמנים שהם בעיבור ד"ת נה"י, וביניקה חג"ת, ובגדלות חב"ד: והיינו ז"א שיצא במדרגת תלת, לכן היה בו ג' זמנים, ובכל זמן נשלם תיקונו של אותה מדרגה.

אך המלכות היה לה ד' בחי', א' נקודה והיא בסוד המלכות שבה, ב' שני גדלת גם נה"י, ג' שנגדלו גם חג"ת, ד' שנגדלו גם חב"ד (ואלו הד' זמנים הם כנגד ד' ההי"ן שבשם ב"ן והם נקראו ד' נשים) וכולם בחי' חיצוניות שלה לבד. והטעם כי כיון שהוא בחי' המלכות לכן היה בזה זמן שלא

^א ולקמן משער לד ואילך יבואר כל סדר גדילת הנוק.
^ב מלשון הרמח"ל.

אך עתה בעיבור שנגדל גם נה"י שבו לא מית, והבן טעם זה איך בעיבור לא מית שלא היה כבתחלה, וז"ס שבארנו שנתקן שנעשה עתה בעיבור פרצוף בקוין ואין קוין אלא בבחי' ג' נקודות נה"י, אך בהיותו ו' נקודות מלכות לבד לא יש ג' קוין: התבאר בדברינו לעיל דרך נקודה אחת יורדת לתתא ולכן עתה שהם ג' נקודות אינן יורדין לתתא. יתר על כן מבאר הרב טעם נוסף שהוא סיבת היות נה"י בג' קוין, שלא כמו בעולם התורה שהיו בקו אחד זה תחת זה, כי אזי היו הנקודות כל אחת עומדת לעצמה, לעומת כך ג' קוין נעשו בבחינת צירוף, והיינו כי מה שיורד לתתא הוא בחינת נקודה בבחינת דבר שמתפורר, וכפי שהתבאר בהרחבה בלשם שאין יורד לתתא אל סוד טיפה זעירית, לעומת כך כשנעשו ג' קוין נה"י הרי הם מאוחדים ומצורפים ואין בהם ירדה ומיתה.

אולם בעומק גם נה"י הוא בחינת רגליה יורדות מוות, אולם הוא בלבוש של צלם ואזי אין מיתה, אלא הוא יורד בסוד השפעה לתת תון, וכנ"ל לפי הלשם שזה ג"כ בסוד טיפה זעירית ואינו נה"י גמור. ובעומק הוא שורש נו"ה דעתיק שיורדים לתחילת עולם הבריאה בסוד דדי בהמה, והיינו למקום המיתה, אולם אדרבה משם הוא מעלה את כל הפרצופים שיונקים וחוזרים ועולים מכח זה. והיינו כי במדרגה של עתיק לא שייך מיתה, כי הוא לעולם חוזר ועולה ברצוא ושוב, ולכן תנועתו שיורד לתתא איננה תנועה גמורה של ירידה, ולכן הוא יורד לבחינת בהמה בסוד כבהמות נדמו וחוזר ועולה, וכיון שהוא כל רגע יורד ועולה אין בו כלל גילוי של מיתה, והוא בעצם גי' לוי של אחדות של חיים ומיתה בבת אחת, סוד כללות ההפכים, ולכן ע"י ירידה למקום המיתה הוא חוזר ומחייה את כל הפרצופים, והבן.

גם תבין למה נקראו כולם מלכים, כי אין בהם רק בחי' מלכות אף בז"א: כי ז"א הגמור והיינו שם מ"ה החדש עדיין לא יצא, וכל מה שיצא רק שם ב"ן שהוא בחינת מלכות, וזהו ז"א שבשם ב"ן.

ונ"ל כפי דרך זה כי כל בחי' חיצונית נק' מל' כנ"ל, דנה"י הם ג' רישין דנוקבא: והיינו דכמו שהז"א נבנה מנה"י דתבונה, בכל קומתו, גם הנוק' נבנית מנה"י דז"א, גם רישא וגם כל קומתה, כפי שיבואר לקמן משער ל"ד.

ובעומק הנוק' נקראת נה"י מב' טעמים, א' הוא מצד עיקר מקומה, ב' כי אמנם בקטנותה היא בסוד נקודה, אך כשהיא גודלת היא מכח נה"י דז"א, והנה"י הללו הם שורש בניינה, ומצד כך היא נקראת נה"י.

וא"כ היה תחלה בחי' חיצונית, ואח"כ בעיבור נתקן החיצונית נה"י, וביניקה נתוסף התיכון, ובגדלות הפנימי: והוא מעין בנין הז"א כך היה בנין הנוק' בכל שלבי עיבור יניקה ומוחין, ויבואר לקמן.

והיינו שאז מאיר בה האור של הט"ס דב"ן שיצאו עם המ"ה החדש, שהיא התפיסה של הט"ס שבאים בבת אחת. והיינו כי שורש המ"ה הוא סוד הביטול, כלומר כאשר מאיר בה סוד הביטול מתגלה בה בחינת מסירות נפש, ובזה מתגלה בחינת הט"ס שבאים בבת אחת. ברם בפועל אינו מתגלה בפועל שבאים הט"ס בבת אחת לתתא, אלא מתגלה שנקודה אחת עולה עד לעילא בסוד מסירות נפש, ונכללת למעלה בסוד נקודה עשירית.

והיינו שמצד מלעילא לתתא אז היא נגדלת בד' בחינות בזה אחר זה, אולם מצד העליון שהוא מתתא לעילא הוא בסוד מסירות נפש שאזי היא נגדלת בבת אחת, בסוד אבנא דזרקין לה.

והיה בו בז"א ו' בחי' מלכות אשר בו"ק, אך בנוקבא היה בה מלכות א' לבד שבמלכות, והיא נקודה א', אך כולם הם נקודות: ואמנם בז"א הם המלכויות הפרטיות שבו"ק, לעומת הנוק' שהיא המלכות הכללית שבה, אך מ"מ מתגלה גם בו"ק בחינת מלכות שהיא בחינת נקודה, ולכן הו"ק יצאו נקודות, והוא עולם הנקודים. ושורש השורשים לזה הוא מה שאמרו שכל הבריאה כולה לא נבראה אלא במלכות אין סוף. כי ביחס לא"ס כל הנבראים כולם אינן אלא בסוד נקודה.

ולכן מתו: כלומר לעילא זה מתגלה בסוד מלכות אין סוף, אך לתתא מתגלה שהם בחינת נקודות שנשברו. ובעומק הו' נקודות הם שורש הקלקול שיש בבריאה, והיינו כי המלכות שהיא השביעית היא בסוד ארעא אתבטלית, והוא פלוגתת האריז"ל והגר"א האם המלכות יצאה ונשברה או שלא יצאה, ולכן בעומק "שורש" השבירה מתגלה בפועל בעיקר בו"ק (ושורשו בניקוד הצירי), ואולם 'גם' במלכות (ובה הש' בירה משורש הכלי שלא יכל לסבול את האור), והוא כבר התבאר בדרושי הנקודות והוזכר כאן בקצרה.

ונחמד שבחינת מיתה הוא מחמת שהיו נקודות, כלומר כי בחינת מיתה הוא בחינת הצטמצמות גמורה, והיינו שבהצטמצמות גמורה אין בו אלא נקודה.

בלשון אחרת, הרי המלכות שיורדת בסוד נקודה היא יורדת מא' צילות לבריאה, והוא בחינת מיתה, דכל דנחית מדרגא הוא בחינת מיתה. והיינו כי מה שלמעלה ממדרגת נקודה תמיד נשאר בעולמו שלו, ולעולם אינו יורד מעולם לעולם אלא סוד נקודה, והוא בחינת הרשימו של העליון שדרכו התחתון משיג את העליון.

והיינו שהתחתון תופס את העליון בסוד נקודה, כדוגמת רקיע הש' מים שאנו רואים אותו בנקודה אחת ואין אנו רואים את ההתפרר טויות שלו, והיינו דכאשר הדבר יורד למטה הוא נתפס לפי תפיסת התחתון כנקודה, אולם לפי תפיסת העליון יש בכל חלק וחלק את חלוקתו והתפרטותיו לפי מדרגתו, והשתא מתבאר עומק נוסף לסיבת המיתה של המלכים, כלומר דמש"כ 'כי כולם נקודות וכו' ולכן מתו', היינו מחמת ירדתן מעולם עליון לעולם תחתון, ולא רק מצד הצמצום כנ"ל, והבן.

ט"פ ונקרא חיצוניות דנה". ונמצא כי הם ג"פ נה"י תוך נה"י ונה"י תוך נה"י וכולם נקראו נה"י לבד אלא שיש בו ג' כלים זה לפני זה וכולם מנה"י לבד, ואם כן הט"ס דז"א בג' בחינותיהם אינם רק מנה"י דז"א לבד מט"פ: כפי שכבר התבאר יש בחינת אורך ובחינת רוחב, ובחינת אורך הוא מה שהם חב"ד חג"ת נה"י, ורוחב הוא מה שהם פנימי תי" כון וחיצון, והוא בכל מדרגה ומדרגה, בין באורך בין ברוחב. ושורש העובי בעיגולים ומתגלה בכלים, ויתר על כן מתגלה בחינת עובי גם בספירות עצמן, ושורש האורך הוא ביושר ומתגלה בבחינת אור שבכל מדרגה ומדרגה.

אלא שאח"כ אנו רוצין לדבר דרך פרטי יותר לומר כי אלו הג' כלים הם זה לפני זה מציון נה"י, והתיכון חג"ת, ופנימי חב"ד, לפי שהם נר"ן דנה"י אמנם שלשתן בחי' נה"י לבד וז"ס צ' דצלם: הם חזרה על הדברים, אלא שמפרט שכל הנר"ן של הנה"י הנ"ל הם רק הצ' דצלם.

ואח"כ כל הנ"ל הוא בל' דצלם הם חג"ת דז"א, והם ט"פ ט' ספירות גמורות בחי' נפש נקרא נה"י ובתוכם יש חג"ת אחרים בט"פ אחרים והם בחי' רוח ונק' חג"ת. ובתוכם יש חג"ת פנימי בט"ס והם בחי' נשמה ונקרא חב"ד. אך כולם אינם רק חג"ת: הוא פרטות החג"ת דז"א שהוא הל' דצלם, ובהם יש ג"כ התפרטות של נה"י שהוא נפש, חג"ת שהוא רוח, וחב"ד בחינת נשמה, אך כולם חג"ת דז"א.

ועד"ז במ' דצלם הם חב"ד וכתר דז"א והם ממש ע"ד הנ"ל: אולם הרב הזכיר כאן את הכתר דז"א אולם כבר נתבאר שכתר דז"א אינו שייך לעצם קומת ז"א, כי הוא משליש תפארת של תבונה, גם האור וגם הכלי.

נמצא כי אין נקרא זעיר אנפין גדול לגמרי עד שיכנסו כל בחי' דצלם שלשתן, ואז הוא שלם בי"ס גמורות דוגמת תבונה אשר הצלם מתלבש בי"ס שלה כנודע כי צ' בנה"י שלה ול' בחג"ת וס' בחב"ד שלה: כבר התבאר שי"ס גמורות בז"א אינו אלא ע"י הארת הכתר שאינו עיקר הארתו השתא אלא הוא שייך לעת"ל. ולכן מש"כ י"ס דתבונה הזכיר רק שהם' בחב"ד שלה ולא הזכיר הכתר.

ויסוד הדברים הוא מכך שפרצוף הכתר הוא עתיק ואריך, ואריך הוא ט"ס ועתיק הוא המלכות, ובערך הזה כאשר ז"א שגדל הוא נעשה מעין א"א שהוא רק ט"ס, אולם לעת"ל כאשר עתיק וא"א יתאחדו יחד אז תהיה הארה של י"ס שלמים, ואז ז"א יהיה שלם בי"ס גמורות דוגמת תבונה.

אך החילוק הוא כנ"ל כי ד' נשים יש בנקבה: והיינו במלכות לתת שהזכר לעיל שיש בה ד' מדרגות בגדילה שלה, שהם קטנה, נערה, בוגרת, ואות ה' שהיא עצם הויתה, ר"ת נקבה. ושורש הד' נשים הם ד' אימהות רחל ולאח בלהה וזלפה.

וכמו כן ד' נשים בבינה אמא עלאה, שבחי' חב"ד שלה נקרא אמא בינה עלאה, וחג"ת שלה נקרא תבונה ראשונה, ונה"י שלה נקרא תבונה שניה, ומלכות שלה נקרא תבונה ג' והיא רביעית בערך הבינה: וכמו

ודע כי הב' בחי' ראשונים כיון שאין בהם רק ו"ק נקרא אלהים כנו" דע: ושורש אלה"ים הוא אלה', והוא גימ' ל"ו, שהוא ו' פעמים ו' שהם הו"ק, ויחד עם תוספת הבינה שהיא סוד הי"ם נעשה אלה"ים, אלה"ים חיים. והיינו כי עיקר מדרגת הו"ק הוא אלה' שבאלה"ים, והי"ם הוא בחינת הבינה שבו"ק, בסוד 'מי ברא אלה'.

כי כל בחי' ו"ק נקרא אלקים, כי כן ז"א להיותו ו"ק של כללות עולם האצילות נקרא אלקים בערך א"א הנקרא הו"ה כנזכר באדרא: ואע"פ שהתפארת נקרא הו"ה, מ"מ בערכין כל הז"א נקרא אלה"ים בערך א"א.

נמצא כי הו"ק דז"א נקרא אלקים והמוחין הו"ה א"כ כל אלו אינם רק ו"ק של כללות (האצילות) ואע"פ שתראה שיש הו"ה בחיצונית ותיכונ' נית אפילו בכלים, הוא בפרטות, אמנם כללות החיצונית נקרא אלקים כמו שנודע כי כל הז"א נקרא אלקים: כלומר בערכין לו"ק שהם אל-קים, המוחין הם הו"ה, ובפרט במוחין דגדלות שאזי גם הכלים הם היו"ת, אלא שהוא בערכין לו"ק דיליה שהם אלקים, וכנ"ל שבערך לא"א כל הז"א הוא אלקים, והוא כי הוא ו"ק דאצילות.

ומזה שם אלקים מתחלקין לכמה רבבות שמות של הו"ה: כלומר שם אלקים עליון הוא שורש לשם הו"ה תחתון, כדוגמת אלקים חיים שבבינה הוא שורש להו"ה שבו"א, והיינו כי שם אלקים נאמר או בבינה או בגבורה או במלכות. וכן הוא בדוגמת שם אה"ה ושם הו"ה, וכפי שהוזכר לעיל שיש שם הו"ה שהוא למעלה משם אה"ה ויש שם אה"ה שהוא למעלה משם הו"ה.

וכן הנוקבא דז"א האוחזת כל ג' עולמות: היינו מלכות דאצילות היא שורש לכל ג' עולמות בי"ע.

ונקרא' אלקים ויש בחי' הויות למטה אפילו במלאכים כנודע: לדוגמה, בסוד 'שמי הו"ה בקרבו'.

אלא שהם הויות נמשכין כולם בשם אלהים: כנ"ל, מהשם אלה"ים העליון נמשך שם הו"ה תחתון. ונחדד כי הו"ה בכללות אצל רוב בנ"א נתפס על אמיתת הויותו יתברך, אך בפרטות הו"ה נאמר על מציאות הדבר לפי מדרגתו שלו, ואמיתת הויותו היא למעלה משם הו"ה. והיינו כי אלה"ים הוא בבחינת 'בראשית ברא אלה"ים', דהיינו את המציאות שהיא הוית התחתון. והיינו כי אלה"ים היינו שהוא פונה לזולתו, שפונה אל', לעומת כך הו"ה היא עצם הדבר, והיינו שאלה"ים העליון הוא פונה למדרגה התחתונה שהיא הו"ה, בערכין.

ועתה נבאר הענין יותר בפרטות, דע כי כל זה שאמרנו אפילו בגדלות אינו רק בחי' נה"י לבד, פי' כי חב"ד של פנימים הם ג"פ עליונים דנה"י דז"א, וחג"ת דפנימים הם ג"פ תיכונים דנה"י דז"א, ונה"י דפנימים הם ג"פ תחתונים דנה"י דז"א. וכעד"ז הנ"ל יש בחי' תיכונות בנה"י אלו והם ט"פ ונקרא תוכניות דנה"י וכעד"ז יש בחי' חיצונית בנה"י אלו והם

בלבני משכן אבנה לך תשפ"ה

באופן שז"א גדול כמו המלכות דאימא עילאה, כולו שוה בשוה ממש: וגם הנוק' גדלה בסוד ד' נשים כנ"ל, ואמנם ההגדרה היא שז"א עולה למקום ישראל סבא, ולכן הוא נקרא 'ישראל' סבא דייקא, כי ז"א הוא ישראל, והיינו שכשנמצא בקומה העליונה שלו הוא יורש את מקום או"א שהוא ישראל סבא, והבחנה זו היא מתתא לעילא ומלעילא לתתא, כי מלעילא לתתא ישראל סבא הוא שורש לז"א, ומתתא לעי" לא ז"א עולה למקום ישראל סבא.

באופן כי מלכות היא בחי' רביעית בערך אימא, וזה סוד ומספר את רובע ישראל, כי ז"א נקרא ישראל רובע של אמא עלאה: היינו מחד מצד המלכות היא רביעית לאימא, ומחד ז"א שהוא ישראל הוא נקרא רובע של אמא עלאה, והיינו דמקום ישראל סבא, היא מדרגה רביעית שהיא תבונה ג', ונחדד שמדין אבא הוא נקרא במקום יש"ס ומדין אמא הוא נקרא רובע, רובע ישראל, ובוה מתגלה עומק האחדות של ישראל סבא ותבונה. והיינו כי נה"י דתבונה שמתלבש במ"לכות דתבונה הרי מולבשים בהם גם נה"י דאבא, והם נה"י דיש"ס, ואזי צירוף נה"י דתבונה ונה"י דיש"ס נקרא רובע ישראל, והבן.

שה' אחרונה של שם הוי"ה שורשה בה' קמאה דשם הוי"ה, הכי נמי גם נוק' תחתונה שורשה בנוקבא עליונה.

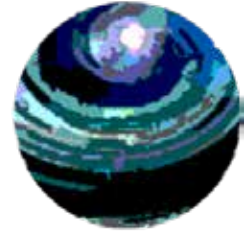
ובזו התבונה הג' בכל י"ס שלה מתלבש כל הצלם כולו דז"א: הוא מה שהזכר בדרושי הצלם, שצלם דז"א הוא מלכות דתבונה והיא נקראת תבונה הג' שהיא רביעית לבינה. ואמנם התבאר גם שההתלבשות דצלם דז"א הוא בנה"י דתבונה ולא רק במלכות, והתבאר דהיינו שההארה היא של הנה"י של התבונה ב' אך הארה זו מתלבשת במ"לכות שהיא תבונה ג', והיינו דהנה"י הישנים של התבונה מתלבשים במלכות ונעשים חב"ד דז"א.

והתבאר לעיל שמצד הנה"י נעשה שורש לחב"ד דז"א, ומהמלכות נעשה שורש נוסף לכתר דז"א, חוץ ממה ששליש תחתון דת"ת דתבונה נה נעשה כתר דז"א, ואמנם יש שורש נוסף לכתר שהוא נבנה מהו"ק של הז"א שעלה וגדל, ובוה נעשה גם שורש לכתר מתתא לעילא, בבחינת שהתחתונים ממליכים את המלך ונותנים כתר בראשו.

משפ' אליאס
רח' קדמן 4
לפרטים
050.418.0306

שיעור שבועי חולון
בלבביפדיה מחשבה
יום ד' 20:30

שיעור הבא - יא' חשון

רח' הרב בלוי 33
לפרטים
052.763.8588
שיעור עץ חיים 21:05

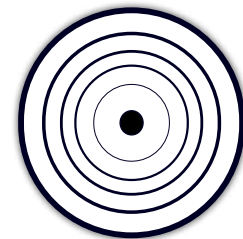
שיעור שבועי ירושלים
בלבביפדיה עבודת ה'
יום ג' 20:30 בדיוק

שיעור הבא - יב' חשון

יום שני יז' חשון תשפ"ה
רח' הרב בלוי 33 ירושלים
20:30

צורת אדם
בנושא זקן

ליקוטי לך לך

לך לך מבית אביך

שעדיין החמימות מצטרף עם היובש. ולכן התגלה לבסוף שתרח עשה תשובה.

במלחמה הזו תרח הכניס את אברהם לתוך האש של אור כשדים. זה נעשה מכח תרח, ועל ידי שאברהם ניצול מאור כשדים, בעומק הוא העלה את מדרגת האור, האש, למעלה. אבל זה לא היה מדין כעס, אלא מדין חמימות. וזו עומק הסיבה שלבסוף תרח עשה תשובה.

בהבנה פשוטה, תרח עשה תשובה לבסוף כי כבר בכעסו היה חמימות של האש שמכח כך העלה אברהם את האש מאור כשדים. והחמימות שבאש מצרף את האש לרוח, שהוא שורש מדת הרחמים, והרחמים מבטל את הכעס.

אבל בעומק יותר, יש טחול שוחק וכבד כועס. ובהצטרפותם יחד, נעשה מציאות של תיקון, באופן שהרע מכלה את עצמו.

חז"ל אומרים 'מי האיר ממזרח צדק - זה אברהם', שהיה זורח אמונה על כל העולם. כאשר אברהם עזב את תרח אביו, בעומק, אברהם פורש את עצמו מהמדרגה העליונה של תרח שנקרא כעס, מהמדרגה שנקרא החלל הפנוי, מקום הכעס דקלוקול, שממש הוא הגיע.

לחד מ"ד בחז"ל, 'בהבראם - בשביל אברהם', כל העולם נברא בשביל אברהם. כי על ידי אברהם נסתלק החלל שבבריאה. ולכן עומק הדבר של "לך לך וכו' מבית אביך אל הארץ אשר אראך" - כלומר, תצא ממדרגת תרח, שנקרא רתח, שורש הכעס דקלוקול בחלל הפנוי, ותיכנס למדרגת 'בהבראם' - באברהם, ועל ידי כן תסתלק מדרגת החלל הפנוי. זה לא רק לסלק את תפיסת הנבראים שהיו כופרים בבוראם, אלא לסלק את

תרח אותיות רתח, כעס. אברהם בא ממקום שהוא כולו כעס. הקב"ה אמר לו לך לך וכו' מבית אביך אל הארץ אשר אראך, כלומר לך מכעס של תרח.

בכל דבר יש עולם שנה ונפש. איפה מתגלה הכעס בנפש? בכבד. בזמן איפה נמצא כעס? זה רגע ועמו של הבורא שבכל יום. במקום איפה מתגלה כעס? נאמר "לב רגז בבבל", הכעס התגלה בבבל.

באברהם שהיה שורש כל קומת כנסת ישראל, נמצא גילוי של כעס, אצל תרח אביו, כי ענינו של תרח הוא רתח, כעס דקלוקול.

על ידי כעס של תרח על אברהם, נזרק אברהם לכבשן האש באור כשדים - ומפני מה? כי אברהם לא רצה לעבוד עבודה זרה של תרח. עומק הדבר, כי אברהם מתנגד לתרח אביו, האש של כעס דקלוקול, ולכן, תרח אמר שזורק אברהם לתוך מקום האש. למה נזרק את אברהם דוקא לאש, הרי היה לתרח הרבה דרכים איך לבטל את אברהם אביו, למה הוא בחר לכלותו דוקא בצורה של כבשן האש? הסיבה הפנימי לזה היה, כי תרח היה עובד עבודה זרה, היה גילוי של רתח, כעס, אש דקלוקול, ואברהם היה מתנגד לאש דקלוקול של תרח, לכן תרח רצה לבטל את אברהם על ידי אש.

חז"ל אמרו שתרח עשה תשובה בסוף חייו. אומרים רבותינו שהחלל הפנוי כמעט אין לו תיקון. וא"כ כאשר תרח עשה תשובה, איזה רתיחה התגלה כאן? של יסוד האש. החמימות של האש מצטרף עם היובש של עפר. ולכן מתגלה לבסוף שתרח עשה תשובה. איך תרח עשה תשובה, הרי הוא שורש העבודה זרה והכפירה, ששורשו בחלל הפנוי שאין לו תיקון? כי התגלה כאן רתיחה של יסוד האש,

עצם תפיסת החלל כשלעצמו.

על זה נאמר בעומק על אברהם את דברי חז"ל שאמר אברהם אי אפשר שהעולם דולקת בלי מדלקת, ושוב נתגלה לו הגילוי של 'הציץ עליו בעל הבירה'. זה יסוד האש. הצצה הזו של בעל הבירה עליו - זה היה גילוי של האור העליון, האש העליון, זה מדרגת אברהם לסלק אותו ממדרגת חלל.

כאשר אברהם נזרק אל אש אור כשדים, לאיפה נזרקו אותו? בהבנה פשוטה, הוא נזרק לתוך אור של אש. אבל באבחנה עליונה יותר, מה באמת הציל את אברהם מהאש, מה העלה אותו משם? בודאי בהבנה פשוטה זה היה נס, אבל - מה היה העומק של הנס הזה?

החמימות של האש הזו, זה מה שמאפשר שאברהם אינו נשרף ח"ו לאפר. אמרו חז"ל שלולא שאברהם היה ניצול מאור כשדים היה ראוי שם לראות את אפרו. הוא נזרק אל האש ומצד כך היה ראוי להיות אפר. מה הציל אותו? בהבנה פשוטה, החמימות האש הציל אותו, כי העלה את האש על ידי חמימות שבאש.

ברור שהצלתו מאור כשדים, ומה ש'הציץ עליו בעל הבירה' - שורשם חד. ונסביר.

בעומק, הצלתו של אברהם מאש לא היה רק מצד החמימות שבאש, אלא זה היה מכח גילוי הניצוץ שבאש. זה העומק של 'הציץ' עליו בעל הבורא, וכמו שנאמר 'מציץ' מן החרכים, כלומר, הצצה, הסתכלות, וכמו שיש תיקון לכעס על ידי שמתסכלים בכנף ציציית, שהוא אחד מתיקוני הכעס. על ידי אברהם, אין 'ראה שאין העולם מתקיים', אין חלל, אלא אברהם מגלה שהעולם יכול להתקיים, כי אברהם מסלק את תפיסת החלל הפנוי שבבריאה. 'בהבראם' - זה אברהם.

העולם מתקיים מכח אברהם.

ואיך העולם מתקיים על ידי אברהם? מהלך אחד - על ידי מדת הרחמים. וזה 'עמד ושיתף עמו מדת הרחמים'. רחמים יש בו אותיות חם, כלומר תיקון אש הכעס על ידי חמימות האש, וזה מצרף את האש לרוח, גילוי הרחמים. זה מהלך אחד איך לסלק הכעס. אבל במהלך עליון, אברהם ניצול על ידי הניצוץ שבאש. נבין כאן נקודה עמוקה מאד.

הניצוץ של אש הוא חם או קר? ככל שהניצוצות של האש מתרחקים מן האש, הם לא חמימים אלא הם קרים. זה המציאות. מה הניצוץ שבאש מגלה? רק את יובש האש בלי החמימות של האש. אז בניצוץ של האש, האש אינו יכול לכלות מכח תכונת החמימות, כי הרי אין כאן חמימות. הניצוץ של האש יכול לכלות כאן מכח תכונת היובש המכלה. מצד כך, 'הציץ עליו בעל הבירה' מגלה את הניצוץ של האש,

שמגלה את אור האמונה שמסלק את החלל, כי הניצוץ של אש מגלה היובש דתיקון של האש כנגד היובש דקלקול של החלל.

זה העומק הדבר שאברהם הזריח אמונה בעולם. הוא הזריח את אורו ית' שמו בעולם והוא סילק את מדרגת הכעס, מכח הגילוי של אור האמונה השלם. וזהו הדרך עמוקה ביותר לסלק את הכעס - מכח האמונה השלם. (מהות המידות 090 אש - כעס)

סוד ברע מלך סדום - גילוי הרע הגמור, וביטולה על ידי הביטת הערבה

מלך סדום נקרא ברע. שורש ברע באותיות ערבה. מקום הרע הגמור בבריאה הוא סדום, שנקרא שער הנון דטומאה כידוע, ולכן סדום נהפך, בסוד נ' מתהפכת. ומלך סדום נקרא ברע, רש"י אומר, מלשון שנים רע, היה בו שני חלקי רע: הוא היה "רע לשמים" ו"רע לבריות". יש כאן שתי סוגיות של רע. כפשוטו, "רע לשמים" - זה בכין אדם למקום, ו"רע לבריות" זה בין באדם לחבירו.

בעמלק אין בירור טוב מרע אלא כולו רע.

מצד כך יש ב' מהלכים בערבה. יש ערבה של נענוע הלולב ויש ערבה של היקף המזבח. בערבה של נענועים יש בירור טוב מרע, להסיר רוחות רעות טללים רעים. זה בירור הרוח, בירור התערובות. אבל בערבה של מזבח זה כילוי הרע הגמור. שם חל מיתה של מר ממות. לכן חובטים ערבות בקרקע, כי הקרקע מגלה מות.

עלמא'. מצד כך יש נענועים בערבה לכל הששה צדדין של השית אלפין שנין.

אבל השורש הרע שבערבה הוא כולו רע ואין בו תיקון. ומצד כך, יש חבטה בערבה, ביטול הרע. כמו שנאמר "מחה תמחה על עמלק".

בכללות יש שני סוגי תערובות. יובש ביובש, ולח בלח. יובש ביובש אינו תערובות בעצם, רק העדר ידיעה. פרי של ערלה מעורבים עם פירות של היתר, בעצם כל אחד עומד לעצמו, ומהיכן נולד התערובות? העדר הידיעה מוליד התערובות של יובש ביובש. בעצם אין כאן תערובת גמורה. לעומת זאת, לח בלח אינו תערובות של העדר ידיעה אלא זה תערובות בעצם החפצא של דבר.

כל תערובת טוב ורע הוא כמו תערובות יבש ביבש. כאשר הדבר של היתר נאסר, לא שהוא נאסר בעצם אלא הוא נאסר מכח ספק של התערובות. בעצם יש כאן דבר של היתר, ורק מכח העדר ידיעה יש תערובות. הדבר נאסר רק למי שידוע לו שזה תערובות. עצם החפצא לא נאסר. זה רק חלות איסור על הגברא. זה נקרא עץ הדעת טוב ורע. אבל בתערובות לח בלח, יש כאן תערובות של אסור, זה חפצא של רע, כי הרע מתערב בדבר והפך להיות מקשה אחת. זה כולו רע, לא רק חלקו רע. בדקות, ההיתר של ביטול בששים שייך לתערובות של ערב זעיר, אבל ביטול ברוב שייך לתערובות של ערב רב.

בערבה יש תערובות ויש כולו רע.

יש שתי תפיסות בערבה: תערובות, וכולו רע. ערבות כנגד רשעים אין בהם תורה או מצוות. אצל בסתם רשעים נאמר מלאים מצוות כרימון. יש להם מצוות. אבל הרשעים הגמורים שאין בהם תורה או מצוות נקראים ערב רב.

במהלך של זמן, יש בין הערביים, שיש שם שני זמני ערב. ובנפש, שני ערבים אלו נקראים ערב רב וערב זעיר. הערב רב, חלק מהם הם עמלק, כי יש חמשה מיני ערב רב ואחד מהם נקראים עמלקים. הע' של ערב רב הם עמלקים.

הערבה יש בו שני חלקי רע - ערב רב, הערב המקולקל הרב, וערב זעיר יש בו קלקול מעט. ערב רב שהם חלק תפיסת עמלק, ובדקות עמלק הם חלק מתפיסת ערב כי יש חמשה מיני ערב ואחד מהם עמלקים. זה ערבה שמגלה "מחה תמחה", אין שם טוב.

הערב זעיר מעורב בטוב ורע. הם רק ערב מעט כי יש שם טוב כנגד הרע. מצד כך יש נענועים בערבה, סילוק הרע וגילוי הטוב. זה האבחנה של ערב זעיר: 'שית אלפין שנין הוי

לאחר החטא, כל דבר מעורב בטוב ורע. זה ערבה, תערובות, עץ הדעת טוב ורע. רק בארץ, מקום האדם, יש רע, חטא, תערובות, ערבה. על שמים נאמר "לא יגורך רע", שם אין רע. כל הרע מתגלה רק בארץ. ה"רע לבריות" מחדש תערובות של טוב ורע. ו"רע לשמים" מחדש מהלך של כולו רע.

במה שונה סדום מכל הבריאה? סדום נהפכת. שם יש גילוי של רע בלי טוב. כאשר יש תערובות יש בירור אוכל מתוך פסולת. זה רע השייך לבריות. אבל באנשי סדום שנקראים "רעים מאד", שם היה כליון גמור, כי שם מתגלה רע גמור. זה נקרא "רע לשמים".

יש שני בדי ערבה, כנגד שני חלקי רע ברשע. ברע יש שתי חלקי רע. יש את חלק התערובות שמתגלה בערבה, ויש את עצם רע גמור שבא הערבה לתקן.

התורה הק' מתחיל באות ב'. "ברע" הוא רע מהתחלה, רע שמתחיל מאות ב'. זה הרע של עמלק, הוא הראשית דקלקול נגד ראשית דקדושה של ישראל. בעמלק יש דין מחייה, כי

לכן הערבות מגלה שני מהלכי תיקון לרע: תיקון התערובות, ותיקון הכולו רע.

(סוכות 027 ערבות. תשעב)

להיות כולו רע, שהכל נעשה מקשה אחת של רע, זה ערבי נחל נוטריקון נ' ולח, לגלות תערובות של תיקון.

ברע - שני חלקי רע, שני תפיסות של רע: "רע לשמים, ורע לבריות".

לוט - אורו של משיח בסדום

הויה; בבל - כנגד יוד' של הויה, מדי - כנגד הי' של הויה, יון - כנגד וו' של הויה, אדום כנגד הה' אחרונה של הויה. וכנגדם ה' מלכים, שנוסף בהם מלך כנגד קוצו של יוד', שהוא בחינת משיח. וזהו שתחלה נשבה לוט, והיינו שגברו ארבעת המלכים על החמשה, שגברו על קוצו של יוד', ובא אברהם והוציא ניצוץ משיח שהוא כנגד קוצו של יוד', כנודע.

(המבט הפנימי 10 שורש מלחמת משיח)

אבינו ניצח את הארבעה והתגבר עליהם עכ"ל. ועומק הדבר שהיו "ארבעה" מלכים דייקא, אמרו חז"ל (ב"ד מב, ד) ארבעה מלכים אלו כנגד ארבע מלכויות, שעתידין להשתעבד בישראל. וכתב הרבינו בחיי (שם) וז"ל והכוונה במדרש הזה, כי כשם שהתגבר אברהם על ארבעה מלכים אלו וניצח אותם ונפלו בידו, כן לעת"ל עתידיים ארבע מלכויות שיפלו ביד זרעו, וזרעו ינצחום, עכ"ל. ושורש ארבעת המלכים, כנגד ד' מלכויות כנ"ל, נודע שהוא כנגד ד' אותיות

בעומק אלו הם שני סוגי תערובות. יש תערובות טוב ורע ששייך בו מלאכת בורר טוב מרע, אוכל מתוך פסולת. זה תערובות של יבש ביבש. מצד כך יש נענועים בערבה. ויש תערובות שהופך

פעם ראשונה שמצינו בתורה מלחמה, הוא במלחמת המלכים, ארבעה עם חמשה כמ"ש (בראשית, יד) "ויהי בימי אמרפל מלך שניר וגו', עשו מלחמה את ברע מלך סדום". ובמלחמה זו נשבה לוט, וניצול ע"י אברהם, שממנו יצא משיח, והרי שהושרש במלחמה זו גילוי ניצוץ של המשיח. ובעומק שורש כל המלחמה היה על אורו של משיח שהיה גנוז שם בסדום. וכתב הרבינו בחיי (שם) וז"ל, ארבעה מלכים עשו מלחמה עם החמשה, ונצחו הארבע, ואברהם

ישראל נמשלו לעפר ולכוכבים - עומק הדבר

באותו אבחה, העפר מגלה את האש והרוח ומים. ברור שכל המציאות של יסוד העפר הוא לגלות את היסודות האחרים. זה סוד העפר דתיקון.

בכל אור שהאדם מדליק, האדם משתמש בהאור לתועלת מסוימת, אבל גם יכול להיות שהאדם משתמש באור כדי להתענג בעצם האור עצמו. וזה מורגש בנפשות למי שמרגיש את זה, רוב בני אדם משתמשים באור לצורך מה, לגלות משהו אחר. אבל האור עצמו יש בה תענוג מצד עצם הארתה. תשוקת הנשמות בעומק לאיפה היא? לאור. הנשמות רוצים להנות מזיו השכינה, מהארה. אבל העפר מגלה שאין לו שום מציאות. אז מה כל המציאות שלו? רק לגלות משהו אחר. זה בעצם סוד העפר דתיקון, העפר השלם.

(מהות המידות 030 עפר - גילוי)

ברור לכך. ברב ותלמיד, מי היה הרב ותלמיד בה"א הידיעה? משה ויהושע. יהושע כל ימיו היה באהל ושנה את התורה של משה רבו. כל ההיות של יהושע הוא גילוי של משה. זה נקרא תלמיד נאמן. יהושע נקרא "נער לא ימוש מתוך האהל", כל ההיות של יהושע הוא לגלות ההיות של משה. זה המשל של החמה ולבנה, שהלבנה הוא כולה בטילה להחמה.

והכוכבים, ששורשם בלבנה - מהי התפיסה שנקראת לבנה? שכל היותה הוא לגלות משהו אחר. זה לא שהלבנה גם מגלה את אור החמה. אלא, כל ההיות של הלבנה היא לגלות את החמה, כל ההיות שלה הוא לגלות משהו אחר.

ישראל נמשלו לעפר, ונמשלו לכוכבים. מהו המשל והנמשל לכוכבים? שם זה ברור, שכל האור של הכוכבים הוא רק לשמש משהו אחר.

העפר כל ענינו גילוי של יסודות אחרים. העפר נקרא כלי מנא, והכלי הזה מגלה את אש ואת הרוח ואת המים.

מה החידוש של יסוד העפר? אומרים חז"ל ישראל נמשלו לעפר, וגם אומרים חז"ל ישראל נמשלו ללבנה, וגם נאמר ישראל נמשלו לכוכבים.

אומות העולם - נמשלו לחמה. החמה מגלה אור. ומה הלבנה מגלה? כפשוטו, הלבנה רק מגלה אור החמה. אבל בעומק, כשאמר "ישראל נמשלו ללבנה", והאומות העולם נמשלו לחמה, מה עומק הדבר? הרי החמה מאיר רק ביום, ולא מאיר בלילה בדרך כלל. מה עומק הדבר של 'ישראל נמשלו ללבנה ולכוכבים'?

לבנה הגדרתה, שכל ההיות שלה לגלות את אור החמה. ויש משל

'עבריים' - להפוך כל מציאות לגילוי הבורא

זה העומק שנקראת תשובה. בעומק, תשובה מעמידה אותי שכל דבר חייב להביא אותי לגילוי - ואין תפיסה של הסתר. הגלות מכריח "ואנכי הסתיר אסתיר את פני ביום ההוא", והגילוי

מציאות הבורא, בהכרח שהנפש תופס שכל מציאות האדם הוא גילוי הבורא. ואם נפלתי לרגע - אז מה העבודה? לחזור להתפיסה שכל ההויה שלי הוא רק גילוי הבורא.

אברהם נקרא אברהם ה'עברי', וכלל ישראל נקראים 'עבריים', כי 'עברו' את הים. כלומר - הם הפכו כל מציאות לגילוי.

אם תופסים מציאות כל דבר כגילוי

להנפש. בודאי שמציידו ית' אין זולתו, אבל מציידנו שלנו, מה עומק המציאות שלנו? רק הויה של גילוייו של ה' ית'. זה נקרא הכרה במציאות השם יתברך. (מהות המידות 030 עפר - גילוי)

הגאולה בעומק היא, שלא יכולה להיות מציאות זולתו קיומו. הדברים האלו הם עמוקים מאד מאד, וזה עומק תפיסת המציאות

מכריח שכל מציאות היא גילוי. זה הגדרת גאולה. לא שמכאן ואילך יש גאולה. אלא, זה גאולה למפרע - שאני תופס שכל המציאות, כל ההויה שלי, הוא רק גילוי מציאותו של הקב"ה.

והנער בוכה - הבכי של ישמעאל

נקרא ישמעאל, כי בסוף האחרית הימים עתידה ישמעאל להביא צרות על ישראל ועל ידי כך "נשמע אל" לתפלתם של ישראל - וזה הגילוי של ה"שערי דמעות שלא ננעלו". (מהות המידות 037 מים - דמעות)

ומים תחתונים. זה התגלה בהבדלה בין ישמעאל ליצחק. הבכי, הדמעות, של ישמעאל, הם הבדלה מהצחוק של יצחק. זה המהלך הפשוט של בכי, ונקרא בכי של ישמעאל. עד כדי כך שאומרים חז"ל מדוע הוא

הבכי של ישמעאל הם מים שיורדים למטה, ודמעות אלו מושרשים במים תחתונים שהם בוכים. זה השפלה של המים דאברהם אבינו למים דישמעאל, וזה הבכי של עולם דידן. כל זאת נובע מהבדלת מים עליונים

כח המלקוש - תיקון מילת ישמעאל וגילוי ברית קודש של יוסף

כל ישראל נימולים הם'. וזה בבחינת רעמים שמפשיטים את עקמימות הלב. וגם הערלה על האות ברית קודש, ששמה מתגלה מילה בפועל, המלקוש הופך את הדבר מ'רובה קשת', ארבה, רביבים - לגילוי של 'יורה כחץ' (של קדושה). (מהות המידות 075 מים - מלקוש)

הלב. אבל המילה מתגלה בהדיא באות ברית קודש, ששם יש הגדרה של 'יורה כחץ', וא"כ בעומק מה המלקוש בא למול? הוא בא למול את ה'רובה קשת', הקלקול דישמעאל, ולהפכו ל'יורה כחץ', מידתו של יוסף. נמצא שהמלקוש בא למול הן את קשיות הלב. כי מצד הלב מתגלה

בגוף האדם יש שלשה מקומות שמתגלה בו המילה. יש ברית הלשון על ערלת הפה, שנקרא ערל שפתיים. ויש ברית המעור, על הערלה של האות ברית קודש. ויש ברית על ערלת הלב: "ומלתם את לבכם". כאשר המלקוש מל קשיות של ישראל, זה מצד הערלה של הקשיות

כאשר הוא שם

החיבור של ישמעאל למדרגת מים של אברהם, שהם המים העליונים, ומכח כך מגיע הצלתו של ישמעאל. זה לא כאשר הוא כאן. אם הוא כאן, זה מים של עפר, זה 'ויכלו מים הן החימת' שמתגלה אצל ישמעאל, ששם החמימות יוצרת צמאון. אלא, מדרגת "כאשר הוא שם" - זה מדרגת שמים, של ישמעאל, ששם המים יחד מצורפים עם האש, ושם אין צמאון דקלקול. (מהות המידות 059 מים - כח הצמאון)

להיות רשע! מהו לשון כאשר הוא 'שם'? אומרים חז"ל שישמעאל נקרא ישמעאל כי באחרית הימים עתידים בני ישמעאל להצר את ישראל ומכח כך בני ישראל יציעקו על ה' ומשמיעים את קולם, והקב"ה ישמע לתפילותם. עומק הדבר ב'משמיעים את קולם', שהם יחזירו את הקול שלהם למדרגת הגרון, להחזיר את מדרגת הצמא שבגרון, למדרגת 'שהכל נהיה בדברו'. זה העומק של 'כאשר הוא שם'. זה

כאשר מתגלה צמאון אצל ישמעאל, אמר הקב"ה, שעל אף שעתיד זרעו להצר את ישראל, עתה הוא צדיק, ודנים אותו 'כאשר הוא שם'. בעומק מהו 'שם'? זה שמים. שמה בשמים מתגלה היסוד שנקרא 'כאשר הוא שם'. לכאורה המשמעות של 'כאשר הוא שם' הוא על מה שהוא עתיד להיות, וא"כ לכאורה היה צריך לומר 'כאשר הוא כאן'! כאן ישמעאל הוא צדיק, אבל בעתיד, שם, עתיד ישמעאל

רכישת ספרי הרב:
ספרי אברמוביץ'
משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA-718.871.8652

כל החומר
[זולת תורת הרמז]
שמופיע בגיליונות
מידי שבוע
יוצא לאור לראשונה

קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
ב'קול הלשון':
ישראל 073.295.1245
USA 605.313.6660

לקבלת העלון
בדוא"ל:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון
בפקס: 03-5480529

© כל הזכויות שמורות
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
bilvavi231@gmail.com

מלחמה - אתחלתא דגאולה

(מגילה י"ז ע"ב)

עמוד א'

לך לך תשפ"ה 018

מִלְחָמָה עַל יְדֵי מֶלֶךְ

כתיב (שמואל א ה, ד-ה) וַיִּתְקַבְּצוּ כָּל זְקֵנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל-שְׁמוּאֵל הַרְמָתָה: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה זְקֵנָת וּבְיָיֶךָ לֹא הָלַכְנוּ בְּדַרְכֶיךָ עִתָּה שִׁימָה-לָּנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטָנוּ כְּכָל-הַגּוֹיִם: וְעוֹד הוֹסִיפוּ בְנֵי לֹמֶר (שמואל א ה, כ) וְהֵינּוּ גַם-אַנְחָנוּ כְּכָל-הַגּוֹיִם וְשִׁפְטָנוּ מִלִּפְנֵי וַיֵּצֵא לִפְנֵינוּ וְנִלְחַם אֶת-מִלְחַמְתָּנוּ:

ולהבין את בקשת בני משמואל הנביא "שימה-לנו מלך לשפוטנו ככל-הגוים וכו' ויצא לפנינו ונלחם את-מלחמתנו". וכן מדוע "וירע הדבר בעיני שמואל" (שמואל א ה, ו) ויתר על כן דברי הקב"ה לשמואל (שמואל א ה, ז) לֹא אֶתְּךָ מֵאִסּוּ כִּי-אַתָּה מֵאִסּוּ מִמֶּלֶךְ עָלֵיהֶם.^א

מֶלֶךְ - וְנִלְחַם אֶת-מִלְחַמְתָּנוּ

וביאר המלבי"ם^ב (שם, פסוק כ) וז"ל ויצא לפנינו ונלחם את-מלחמתנו, שילחם נגד הצר. ודייקו לאמר את מלחמתנו, שלא יהיה כעריץ אשר ייחס המלחמות אליו וילחם מלחמות לבעבור השררה והכבוד, והארצות שיכבוש יקראו על שמו, רק ילחם מלחמות שלנו לצרכינו, ואשר יכבוש יהיה שלנו, שזה גדר המלך הנתון תחת דת ומשפט שכל מגמתו הוא הצלחת העם ולתקן עניניהם בין במדינה בין נגד הצר הצורך, עכ"ל.

וכך אמרו (סנהדרין כ:): תניא, רבי אליעזר אומר: זקנים שבדור - כהוגן שאלו, שנאמר תנה לנו מלך לשפוטנו, אבל עמי הארץ שבהן קלקלו, שנאמר וְהֵינּוּ גַם-אַנְחָנוּ כְּכָל-הַגּוֹיִם וְשִׁפְטָנוּ מִלִּפְנֵי וַיֵּצֵא לִפְנֵינוּ (ונלחם את-מלחמתנו).

ופרש"י (שם, ד"ה עמי הארץ) וז"ל דאילו זקנים שאלוהו לשופטם ולרדות הסרבנים שבהם, אבל עמי הארץ תלו עליו מלחמותיהם שאמרו ויצא בראשינו ונלחם את-מלחמתנו, עכ"ל. וכן הוא ביד רמה (שם) וז"ל, בזקנים שבאותו הדור כהוגן שאלו שבקשו מלך לשפוטם ולרדות את הסרבנין שבהן במקל, ועמי הארץ שבהן קלקלו שבקשו להם מלך להלחם מלחמותיהם ולא בטחו במקום, עכ"ל.^א

והעולה מדבריהם ש'קלקלו' בזה שביקשו מלך שילחם מלחמותיהם, שזוהו חסרון בטחון בקב"ה. שהרי הבורא יתברך הוא הלווחם מלחמתם, כלשון הפסוק (שמות יד, יד) ה' יִלְחָם לָכֶם, וכן (שמות טו, ג) ה' אִישׁ מִלְחָמָה.^ב

^א הרבה קולמוסים נשתברו להבין את עומק בקשת בני, ומדוע שמואל כ"כ הרבה להוכיח אותם בדברים הקשים כגידיים, כגון; (שמואל א י, ט) וְאַתֶּם הַיּוֹם מֵאִסְתֶּם אֶת-אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוּא מוֹשִׁיעַ לָכֶם מִכַּל-רְעוּתֵיכֶם וְצַרְתֶּיכֶם וְתֹאמְרוּ לוֹ כִּי-מֶלֶךְ תִּשְׁמַע עָלֵינוּ. והלא כן צווינו בתורה (דברים יז, טו) שום תִּשְׁמַע עָלֶיךָ מֶלֶךְ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בּוֹ מִקִּרְבֵּי אֲחֵיךָ תִּשְׁמַע עָלֶיךָ מֶלֶךְ. במבט הפנימי הנוכחי באנו לבאר נוקדה אחת ומרכזית - מלחמה על ידי מלך. וא"ה עוד יופיעו להלן היבטים נוספים בנושא 'מלך'.

^ב (במאמר המוסגר לטובת המעיין. למלבי"ם יש מהלך דיליה להסביר לאורך כל הפסוקים את המשא ומתן שהיה בין בני משמואל. ובספוק כ' (המצוטט השתא) המלבי"ם מסביר את דברי בני ששאלו כהוגן, ולא כמו ששמואל חשב לעיל בפסוק ח'. ואכן בפסוק הבא (כא) שמואל קבל את דבריהם - וַיִּשְׁמַע שְׁמוּאֵל אֶת כְּלֵמֶתֵי הָעָם וַיִּדְבַּר בְּאָזְנוֹ ה'. אנו לא באנו אלא להסביר את דברי בני בבקשתם "ונלחם את-מלחמתנו", וכמו יבואר לקמן עומק כוונתם).

^ג וכן מבואר בבית הבחירה למאירי (סנהדרין שם) וז"ל, זקנים שבאותו הדור ששאלו מלך לשמואל כהוגן שאלו שלא אמרו אלא שימה לנו מלך לשפוטנו כלומר לרדות את הסרבנים, ועמי הארץ שבהם קלקלו ואכלוה פגה שאמרו והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמתנו וארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר ודועו ומן ה' יסור לבו, עכ"ל.

^ד ועיין במבט הפנימי (011/002) להרחבת הנושא.

מלחמה - אתחלתא דגאולה

(מגילה ז' ע"ב)

עמוד ב'

לך לך תשפ"ה 018

בקשת מלך - להעבידם עבודה זרה

וזהו עומק דברי הספרי (שופטים פ"ט פ"א קנו ד"ה ואמרת אשימה) וז"ל, רבי נהוריי אומר לא בקשו להם מלך אלא להעבידם עבודה זרה שנאמר (שמואל א' ח, כ) וְהִינֵנו גַם־אֲנַחְנוּ כְּכָל־הַגּוֹיִם וְגו', עכ"ל.

והיינו שורש ע"ז, סילוק הקב"ה והעמדת כח חילופי ח"ו במקומו. ובהעמדת מלך להלחם במקום מלכו של עולם, יש ניצוץ של ע"ז, והבן.

וכלשון הרד"ק (שם שם, ה) וז"ל, שאמרו כְּכָל־הַגּוֹיִם והם לא היו צריכים כְּכָל־הַגּוֹיִם אם היו שומרים דרך ה', כי הוא לוחם את מלחמותם. והם אמרו וַיֵּצֵא לַפְּנֵינוּ וְנִלְחַם אֶת־מִלְחַמְתָּנוּ לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא לשמואל (שמואל א' ח, ז) לָא אֶתְךָ מֵאֲסוּ פִּי־אֲתִי מֵאֲסוּ מִמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם וכו'.

כְּכָל־הַגּוֹיִם - שמלכיהם עושים מלחמות

ובאמת דרך אזה"ע שמלכים עושים מלחמות. כמו שמצאנו שפעם הראשונה שמופיע 'מלחמה' בתורה, הוא מלחמה שהייתה בין מלכים. כמ"ש (בראשית יד, א - ב) וַיְהִי בַיּוֹם אֲמַרְפֶּל מֶלֶךְ־שֵׁנָעַר אֲרִיזָה מֶלֶךְ אֶלְסָר כְּדָרְלֵעָמַר מֶלֶךְ עֵילָם וְתִדְעֵל מֶלֶךְ גּוֹיִם־עָשׂוּ מִלְחָמָה אֶת־בְּרָעַ מֶלֶךְ סֹדֶם וְאֶת־בְּרָשָׁע מֶלֶךְ עֲמֹרָה שְׂנָאָב מֶלֶךְ אֲדָמָה וְשִׁמְאֵבֵר מֶלֶךְ צַבִּיִּים צְבוּיִים וּמֶלֶךְ בְּלַע הִיא־צַעֲרָה:

אולם להבדיל בין אור לחושך בין ישראל לעמים, נאמר (דברים כ, ד) כִּי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵלֶךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עַם־אֲיִבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם. ועל זה בא שמואל הנביא בטרוניה על בני"י.

דעת הרמב"ם

אולם דעת הרמב"ם שכן ראוי שיהא מלך בישראל. שקרא להלכות מלכים (ספר שופטים) הלכות מלכים ומלחמותיהם. וכתב שם (פ"ד ה"י) שאין ממליכין מלך תחלה אלא לעשות משפט ומלחמות, שנאמר (שמואל א' ח, כ) וַיִּשְׁפָּטֵנוּ מִלְכָּנוּ וַיֵּצֵא לַפְּנֵינוּ וְנִלְחַם אֶת־מִלְחַמְתָּנוּ.

^ה וכ"כ בפסיקתא זוטרתא (לקח טוב) דברים דף כט עמוד א ד"ה כי תבוא אל הארץ.

^א ועיין באברבנאל (שמואל שם) ד"ה הדעת הראשון שהקשה כמה קושיות על הדעה המובא בספרי, ונצטט מעט מתוך אריכות דבריו וז"ל, והדעת הזו הוא רחוק מאד, כי אם היה כן לא היה הקדוש ברוך הוא ממלא שאלתם ולא היה מספיק בידיהם וכו' ועוד שכאשר אמר יתברך לשמואל ועתה שמע בקולם אך כי העד תעיד בהם והגדת להם משפט המלך, למה לא זכר דבר מהע"ז אשר יעבדו, עכ"ל. וסיים בהסבר דברי הספרי וז"ל רוצה לומר שהיו עוברים ההנהגה האלקית והנהגת שמואל ומבקשים הנהגת המלך, וזה היה ענין הדמוי שדמהו לע"ז, עכ"ל.

^א ע"ע בפירושו על הפסוק (הושע י, ג) כִּי עָמָה יֵאמְרוּ אֵין מֶלֶךְ לָנוּ כִּי לֹא יֵרָאֵנוּ אֶת־ה' וְהַמֶּלֶךְ מִהַ־יַּעֲשֶׂה־לָנוּ: וז"ל, עתה בגלותם מארצם יכירו ויאמרו כי אין מלך לנו פי' כאלו אין מלך לנו, כי אין בו כח להצילנו מיד אויבינו כמו שחשבנו כששאלנו לנו מלך ויצא לפנינו ונלחם את מלחמותינו, והא-ל-ית' היה מלכנו ולא היינו צריכים מלך והוא היה מצילנו מיד אויבינו כאשר היינו עושים רצונו, וכיון שלא יראנו את ה' ועזבנו תורתו מה יעשה לנו המלך אשר שאלנו, הרי הוא אין בו כח להצילנו אחר שקצף בנו הא-ל יתברך כי חטאנו לו וזה יתוודו ישראל בגלותם, עכ"ל.

^ב ועיין ברבינו בחיי (דברים יז, טו) וז"ל, אין רצונו של הקדוש ברוך הוא שיהיה מלך בישראל אלא הוא, כי הוא יתעלה המלך ההולך בתוך מחניהם משגיח על פרטיהם, אין להם צורך במלך אחר, כי העם הנבחר אשר אדון הכל מלכו מה יעשה במלך בשר ודם, ולכך הקשה בעיני יתעלה כששאלוהו לשמואל הנביא, עכ"ל.

^ט ועיין באברהם יגל (שם) וז"ל, וגרסינן בפ"ב דסנהדרין (ע"י) [עמי הארץ] שאלו שלא כהוגן ופירש"י ז"ל מושם דתלו עליו מלחמותיהם ג"ל דרבינו מפרש כיון דאמרו דיעשה מלחמה בכל הגוים והיינו להרבות להם ממונ ע"י ביות המלכים שעושין, אבל אין המלך עושה מלחמה אלא כדי שתתפרסם אלהותו יתברך ויתעלה שמו דהיינו מלחמת ה' דכתב רבינו ז"ל ועיין בס' מקראי קודש ז"ל דף כ"ד ע"א, עכ"ל.

קול הלשון

073.295.1245 ♦ 605-313-6660 2 « 4 » 12

1

בלבכי משכן
אבנה

2

ארבעת היסודות

3

סדרת "דע את"

4

התבודדות

5

תפילה

6

ספרי קודש

7

דרשות

8

פרשת השבוע

9

מועדי השנה

«10 תורה, גמרא ושולחן ערוך
«11 אנציקלופדיית בלבכי משכן אבנה
«12 אוצר אותיות
«13 ליקוט צורת אדם ועבודתו

לאזנה לשיעורי שמע 'תיקון כח השמחה'

במערכת קול הלשון לחייג לטל'

ישראל: 073-295-1245 ♦ 605-313-6660 USA

ומקיימים: כוכבית [*] סולמית [#] < 223545

[סדרת 'תיקון כל השמחה'] < סולמית [#] < הקש 2